

Rara

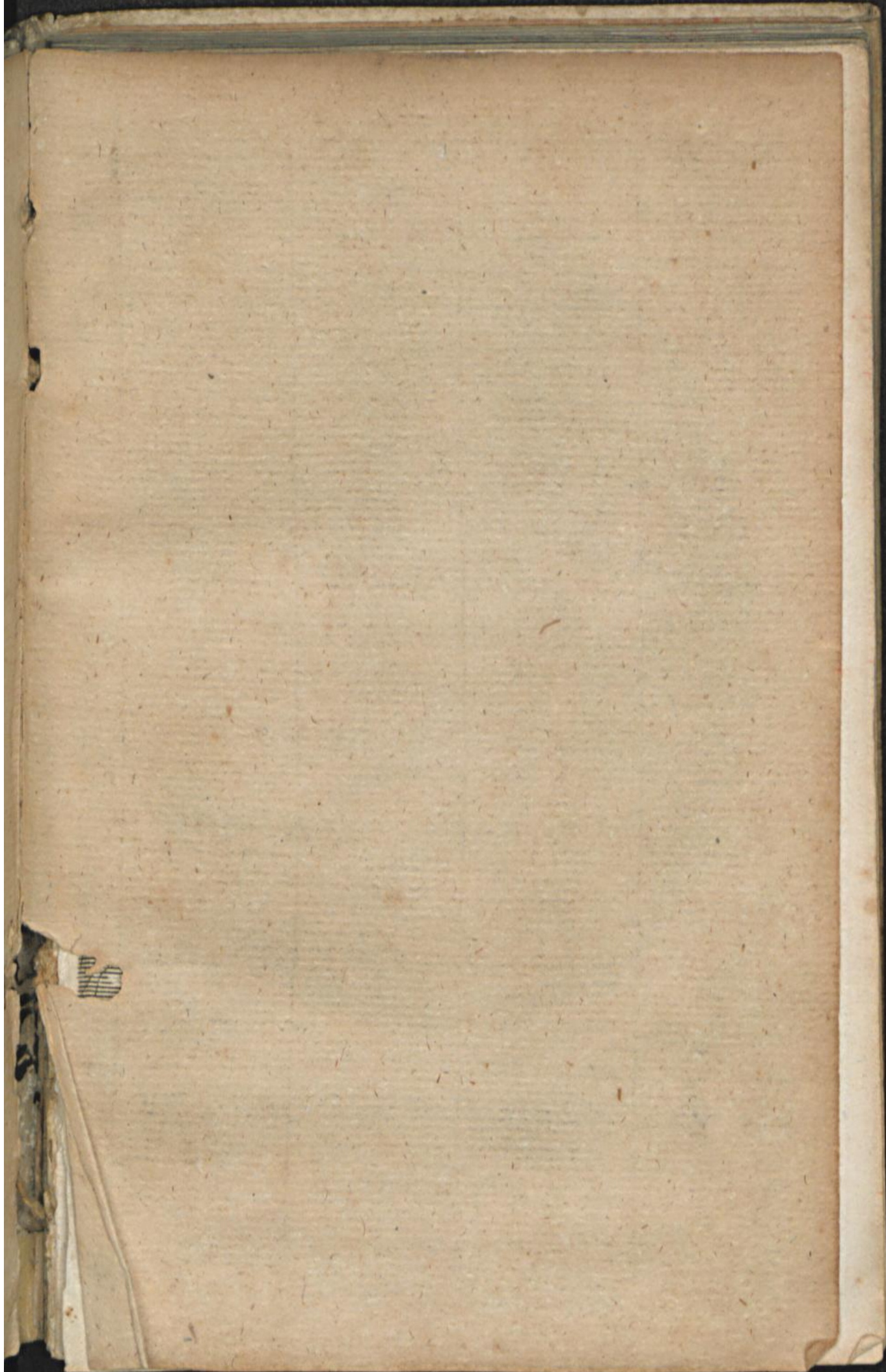
3107

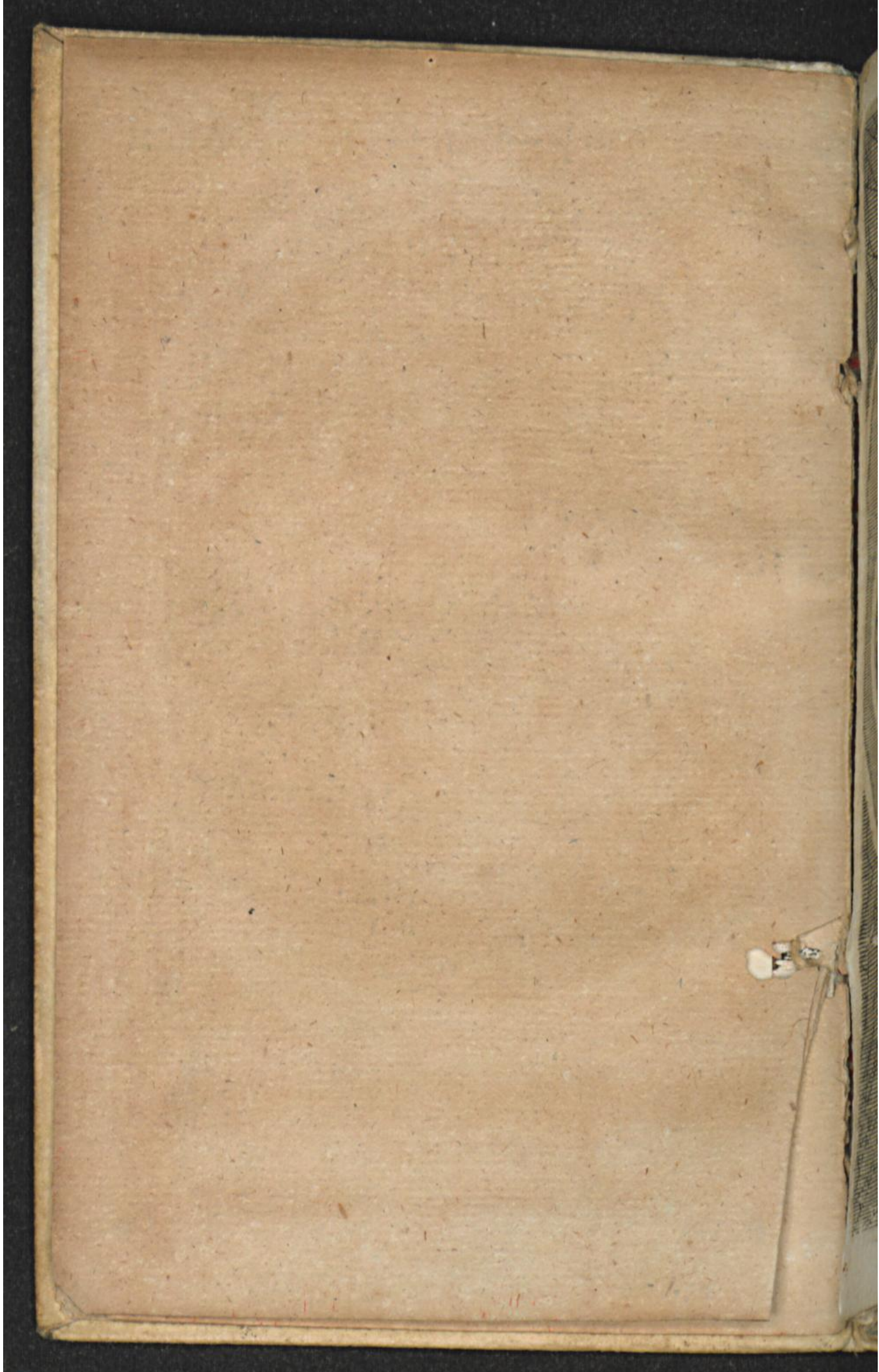
Rac 3107
Nr 6

DER UNIVERSITAETS-
BIBLIOTHEK GIESSEN
GESCHENKT VON der
Goethe-und Steinschule
Wetzlar

Ha 245

S. IOSEPH.
Nutritius Christi et Sponsus B.V.

Bibliothek
der
Ludwigs-Universität
Gießen

DELITIÆ
PHILOSOPHICÆ

SIVE

PHILOSOPHIA CONCLU-
SIONIBUS ET SUCCINCTIS RA-
TIONIBUS PROPOSITA.

Refo. Wehlar. Præside Socie. Scru

R. P. STEPHANO LESLE,

Soc. Iesu AA. LL. & Philosophiæ Ma-
gistro ac Professore Ordinario.

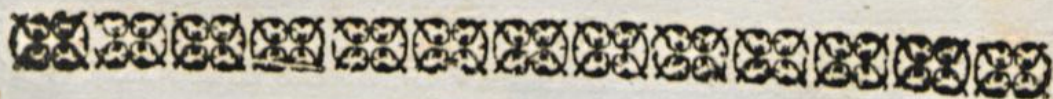
Defendente pro Laureâ Doctoratûs Philosophici

ORNATO AC ERUDITO

D. JOANNE JACOBO MÜTZEL,
Herbipolensi, AA. LL. & Philosophiæ
Baccalaureo.

In Eoo-Franciæ Episcopali &
Ducali Herbipolensium Universitate.

*Horis consuetis in aulâ Academicâ ad diem
Mensis Maij Anno 1677.*

HERBIPOLI,

Typis Elie Michaelis Zinck, Typographi Academici.

PHILOSOPHICÆ
DELTIVÆ

2153

PHILOSOPHIA CONCILII
TIONIBUS ET SUCCESSIONIBUS
TIONIBUS PROPOSITA

Rara 3107

* Wetzlar 725

Bibliothek
der
Ludwigs-Universität
Gießen

in Boö-Franzia Episcopat 2.
Ducali Hochpöhlung Universität

Morris consulted in this respect
 Messrs. May, Howard &

HERBIPOLI

Amicus, 1840, 1841, 1842, 1843, 1844, 1845, 1846, 1847, 1848, 1849, 1850, 1851, 1852, 1853, 1854, 1855, 1856, 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867, 1868, 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521

D I V I S
T U T E L A R I B U S
S. J O S E P H O

Filij Dei Nutritio, M A R I Æ Sponso castissimo,
Utriusquè Delicio, custodi, Rectori,
Sapientiæ Incarnatæ moderatori,

S. I G N A T I O

Patri Societatis J E S U scientiarum Matris,
Fortissimo Ecclesiæ Militi, Duci, Propugnatori,
Animæ Mundi sublunaris.

S. X A V E R I O

Alteri Societatis J E S U columnæ,
Angelo immortalis, in carne mortali;
Orientis Apostolo, Indiæ Japoniæq; Phosphoro.

Triadi Sanctorum selectæ

Delitias suas triennali culturâ
In Sophiæ horto collectas
Dicant, consecrant

Cientes Devotissimi

Metaphysici Herbipolenses.

*Ad tres Sophia nostra Divos
tutelares.*

Auspiciis trinis trinus sacrabitur annis,
Sic tandem Divis ars viget una tribus.
Tædet Aristotelem libros dicasse Minervæ,
Laudibus in Sophiæ nec Coriphæus erit.
De itias Sophiæ, terris quas misit Olympus,
Sunt simul unitæ, dona remissa polo,
Nam cœlebs sociatus amor, vallatus ab igne
Miles; conjuncti munera nostra ferent.
Dum jacet igne Venus, vivit cum conjuge Virgo:
Xavier hinc baculo Nuntius adstat ope.

PHILOSOPHIA RATIONALIS.

1. Logica, sive rationalis Philosophia 1. est Virtus intellectualis 2. & ars rectè differendi.

RATIO 1^a. partis. Quia in omnibus suis regulis verax & infallibilis est, & secundum omnes suas partes sc. ut Analytica, Topica & Sophistica est, elicit actus veros ac evidentes, & inclinatur ad bonam praxin operationum. 2^a. Quia est habitus cum verâ ratione factivus operis interni, sc. boni artificiosi discursus mentalis &c. Error autem si quis contingit, defectus est scientis, non scientiæ.

11. Est quoq; 1. scientia 2. purè practica, 3. trium mentis operationum artificiosè directiva.

RATIO I. Quia est habitus demonstrans suas conclusiones per causas certas & infallibiles e.g. demonstrat medium debere semel distribui in Syllogismis constantibus medio communi &c. Quin & utens Logica, est scientia, utpote habitus à demonstrationibus relictus & ad similes inclinans. 2. Omnis enim cognitio Logica talis est, vi cuius possit voluntas imperare rectitudinem alicujus operationis. 3. Et intellectus artificiali Logica instructus, ex regularum distamine, non tantum benè, sed etiam scientificè ac imperturbabiliter operatur.

Obij. 1. Logica est ars; ergò non scientia. Dis.
A
Cons.

Conf. Speculativa **C.** practica **N.** *Instas.* Logica habet multos actus probabiles & fallibiles. **Dis.** habet tales materialiter & objectivè **C.** formaliter & Logicè **N.** versatur igitur circa res probabiles, ast non probabiliter, sed scientificè. *Vrges.* Non habet objectum necessarium **Dis.** quoad existentiam **C.** quoad essentiam. **N.** *Instas.* Logicæ objectum non est practicabile v. g. universale ut sic, Syllogismus ut sic &c. **Dis.** hæc objectivè & materialiter sumpta non sunt practicable **C.** formaliter pro ipsis actibus artificiosè elicitis **N.**

Obij. 2. Logica considerat operationes factas. Ergò saltem erit partim speculativa. **N.** ans. id enim facit Logicus, & quidem non quà talis vi suorum præceptorum, sed per accidens, aut cognitione experimentalis quà intellectus experientiâ adiutus discernit inter actum Logicum rectum vel non rectum. Certè omnes actus Logicæ saltem in actu primo remoto practici sunt.

III. Vna est specie scientia, unitate aggregationis vel ordinis, ad idem objectum formale.

RATIO Quia inde sumi debet scientiæ unitas, unde sumitur ejus specificatio: atqui Logicæ specificatio sumitur ab objecto formali: Ergò & ejusdem unitas. Igitur non est unus indivisibilis habitus, ut Thomistæ volunt, sed constat ex pluribus partialibus ordinatis ad rectitudinem artificiosam in operationes inducendam.

IV. Necessaria est simpliciter ad quasvunque alias scientias totales perfectè acquirendas.

RATIO Qui enim perfectè scit, debet per rationem scientificam scire se scire, ut ait Aristoteles: *id est.* debet evidenter cognoscere materiam ratiocinationis esse veram, & necessariam, ac formam sive modum illa-

illationis esse infallibilem, alias posset dubitare,
utrum verè sciat: *subsumo*: atqui sine Logicâ artifi-
ciali sic nemo scit; Ergò est simpliciter necessaria,
præsertim ad actus difficiliore in qualibet scientiâ
totali obvios, perfectè sciendos.

Obij. Ergo Logica etiam sic necessaria erit ad se-
ipsam *N.* vel *Dis.* cum Rhodes, erit necessaria distin-
cta antecedenter ad seipsam, uti est ad alias scientias
N. indistincta ad seipsam, ita ut per seipsam sciatur for-
maliter *C.* *Instas.* Logica est habitus naturalis acqui-
situs. Ergò tantum dat facile posse. *Dis. Conf.* ad
acquirendam scientiam imperfectè *C.* perfectè *N.*

*V. Docens & utens Logica, etiam quoad habitum,
specie Physicâ realiter distinguuntur.*

RATIO Quia hi duplices habitus habent omnia signa
realis distinctionis: etenim generantur à diversis
specie actibus, primus nempe à regulis, alter ab ipsis
operationibus directis: inclinant ad diversos specie
actus: diversimodè concurrunt ad praxin, docens
mediate solum & directivè, utens immediate ac elici-
tivè; idq; verum est ut plurimum etiam in materiâ
Logicæ. Ergò

Obij. Acquisito habitu Docentis nulla specialis
difficultas superanda est in usu regularum cognitâ ma-
teriâ. *N.* & testor experientiam, quâ regularum et-
iam probè gnari se torquent sæpius e. g. in medio Syl-
logismi inveniendò; reductione per impossibili &c:
Instas aliquis actus docentis est etiam utentis *C.* Ergò
omnis *N. conf.* e. g. primus. Item si v. g. regulas
Logicæ traderem memoriæ earumq; explicationem,
nec ullâ uterer in ullâ materiâ, nonne habitum docen-
tis haberem sine utente?

*Vl. Utens habitualis 1. effectivè concurrat ad alias
scientias, 2. Docens tantum directivè.*

RATIO I. Quia in his actibus dependenter à Lo-

4.

gica elicitis relucet aliqua specialis formalitas *se.* rectitudo artificialis Logica, quæ saltem ut plurimum, non fit à solo intellectu: nec fieri potest ab habitu alterius scientiæ: Ergò effici debet ab habitu Logicæ utentis. 2. Quia actus aliarum scientiarum non sunt similes actibus à quibus productus est habitus Logicæ docentis: Ergò ad illos docens non effectivè, sed directivè tantum, intellectui representando idæam rectè operandi concurrat.

OBJECTUM LOGICÆ.

1. Tres mentis operationes statuuntur materiale & adequatum Logica objectum.

RATIO. Quia in has Logica immediatè introducitur suum objectum formale, nempe rectitudinem artificiosam e. g. definitionis, argumentationis &c. pro his dirigendis per se primariò inventa est Logica, & directionis artificiosæ capaces sunt. Ergò.

Obij. Operationes mentis non sunt indifferentes ad rectitudinem vel irreductitudinem, sed essentialiter vel rectæ sunt, vel non rectæ. *Dis.* Operationes factæ *C.* adhuc faciendæ *N.*

Instas. Faciendæ sunt ejusdem rationis cum jam factis *Dis.* Si adæquatè spectentur etiam secundum rationes differentiales ultimas *C.* Si inadæquatè, secundum rationes aliquas genericas, ut, quatenus actus vitales sunt expressivi suorum objectorum &c. *N.* Sic enim indifferentes sunt ad rectitudinem & irreductitudinem.

II. Apprehensio, etiam simplex, & incomplexa omninò rectitudinis Logica capax est.

RATIO. Quia etsi non posset esse difformis suo objecto, potest tamen aliundè esse vitiosa & difformis regulis Logicæ. Ut v. g. si sit nimis confusa, inordinata &c.

Obij.

5.
Obj. Simplex apprehensio non potest malè fieri. **Dis.** Physicè & speculativè, ut est actus vitalis, vel ut inquit Oviedo, non potest malè fieri intrinsecè. **T.** Non potest malè fieri Logicè & practicè, aut extrinsecè contra regulas Logicæ. **N.**

III. *Nec 1. Res, nec 2. voces externas, 3. multo minus entia rationis, primariò considerat Logica.*

RATIO I. Quia nulla res externa est operabilis à Logicâ, cujusmodi tamen objectum esse oportet scientiæ practicæ. 2. Nec Logica ex professo tractat de significatione vocum; cum id spectet ad Grammaticam. 3. Per fictionem aut falsitatem Logica non potest indagare veritatem sed id præstat per rectas operationes. Secundæ intentiones Logicales entia rationis non sunt, nec easdem objective spectatas directe Logica considerat.

Obj. I. Prædicatum, Subiectum, Genus, Species &c. sunt res. **Dis.** Si spectentur formaliter **N.** materialiter **C.** Logica autè de ijs agit formaliter sumptis, id est, de ipsis actibus quibus fit Genus, Species &c.

Obj. 2. Intellectus est objectum Logicæ. **N.** Dirigitur à Logicâ. **Dis.** Ut opus operabile **N.** Ut principium vel causa operans quæ perficitur per actus directos. **C.**

IV. *Formale Objectum, sive Ratio Quæ, est rectitudo artificiosa in operationes inducenda.*

RATIO. Quia Logica hanc solam formam tanquam sibi propriam in actus intellectûs inducit, velut scientia practica per suas regulas & dictamina, quibus facit, ut intellectus bonas & rectas operationes eliciat, cum aliàs æque potuisset inordinatas elicere.

Obj. c. g. Dirigibilitas etiam passiva non est
A 3 obje-

objectum formale Logicæ. **C.** Hæc enim cum sit ipsa capacitas intrinseca directionis recipiendæ, non fit à Logicâ, sed supponitur in ipsâ operationum naturâ.

V. Hac reſtitudo artificialis non differt intrinſecè à naturali, ſed tantùm extrinſecè.

Nimirum eſt Phyſicè ipſa entitas actuum dependenter à Logicæ regulis elicitæ, quas velut cauſas extrinſecas reſpicit actus Logicè reſtus. Non autem eſt forma quædam accidentalis actibus realiter ſuperaddita. Hinc reſtitudo naturalis oritur à ſolo lumine intellectûs: artificialis autem fit ſimul ab habitu Logicæ. Et generaliter conſiſtit hæc reſtitudo in certo quodam ordine, menſurâ, connexionẽ, dependentiâ ipſorum actuum, tum inter ſe, tum cum objectis.

VI. Attributionis objectum eſt ſyllogiſmus perfectus, complectens artiſcium Logicum.

RATIO. Quia hic eſt perfectiſſimus modus ſciendi, & ad illius meliorem cognitionem principaliter omnia cætera Logicæ objecta partialia, ut Definitio, Diviſio &c. referuntur.

Obij. 1. Definitio eſt perfectior modus ſciendi, quàm ſyllogiſmus **Dis.** eſt perfectior quoad ſe. **T.** Quoad nos, in ordine ad noſtrum uſum & comparandas ſcientias **N.** ſic enim eſt melior diſcurſus, ſeu tertia mentis operatio.

Obij. 2. Syllogiſmus viciffim referri poteſt ad definitionem **Dis. aſſump.** tanquam ad objectum aliquod principalius cum illâ generali ſubordinatione. **N.** particulari aliquâ relatione tanquam ad objectum minus principale, citrà ſubordinationem **C.**

Inſtas. Syllogiſmus ut ſic non eſt practicabilis **Dis.** Syllogiſmus ut ſic abſtrahens à probabili & demonſtrativo **C.** non abſtrahens, ſed diſtributivè utrumque complectens **N.**

UNF

7.

UNIVERSALE ET INDIVIDUUM.

*1. Universale 1. nec extra 2. nec intra, 3. nec ante
singularia datur à parte rei.*

RATIO. Quia naturæ universales extra individua repugnant lumini naturæ: quomodo enim ejusmodi natura tota communis, intrinsecè constitueret res omnes singulares, & tamen tota simul esset extrà illas. Hinc meritò vocantur Ideæ vel somnia Platonis.

RATIO 2. Quia ex admisâ naturâ universali à parte rei intrà singularia, sequerentur contradictoria, foret enim illa natura realiter una & multa; indivisa & divisa. ergò formaliter non datur universale à parte rei, sed ad summum fundamentaliter. *Id est*, datur à parte rei una natura humana unitate similitudinis & convenientiæ, conveniunt enim homines in prædicatis essentialibus; non est una formaliter ac indivisa.

RATIO 3. Quia natura in statu primo Fœcundæ, uti vocatur, in statu essentiae vel naturæ secundum se, nec est singularis, nec universalis. Ergò. *prob. ans.* natura tam singularis, quàm universalis dicunt aliquam existentiam, prior nempe realem & Physicam; posterior intentionalem saltem & objectivam: atqui natura secundum se nullam dicit existentiam, præscindit enim à singularitate & universalitate ac sola dicit prædicata essentialia ac necessarias proprietates, cujusmodi non sunt singularitas & universalitas. Ergò.

*11. Formaliter universale fit per solum intellectum
objectivè præscindentem.*

RATIO. Quia per hujusmodi actum intellectus fit natura una & apta inesse ac prædicari de multis. Ergò fit formaliter ac propriè universalis: *ans. patet.* Sic enim natura perfectè liberatur intentionaliter à differentiis illam contrahentibus ac

A 4

divi-

dividentibus. Ergò fit una & indivisa ac consequenter apta multis inesse & de iisdem prædicari. Unitas quippe numerica destruit universale, unitas formalis Scotistarum non sufficit, estque tantum unitas convenientiæ aut similitudinis: Igitur sola unitas præcisionis, quæ proprie est naturæ communis indivisio in sua inferiora, naturæ extrinsecè superveniens, constituit formaliter universale.

Obij. Quod est à parte rei multiplex, non potest per cognitionem fieri unum. *Dis.* per cognitionem ei aliquid affingentem. *C.* præcisivè aliquid tollentem *N.* hinc natura præcisa, est una, quasi duplici unitate, primò Negativâ nullam exhibendo distinctionem, & secundò positivâ ac formali, exhibendo unitatem prædicatorum essentialium liberam ab unitate numericâ. *Instas* Cognitio est singularis; ergò & objectum ejus. *Dis.* ans. Cognitio est singularis in essendo *C.* in repræsentando *N.*

III. Quâvis 1. operatione mentis fit universale; 2. Comparativa cognitio non est necessaria.

RATIO 1. Quia patet inductione, quod quâlibet operatione intellectûs tendere queam eo modo in aliquod objectum commune, ut nulla appareat pluralitas. Etsi fortè per actus judicij & Discursus reductivè sumptos fieri nequeat; fiet tamen per illos ut sunt repræsentativi objecti sui sine inferioribus naturam multiplicantibus.

RATIO 2. Quia actus comparativus naturam comparans ad sua inferiora, supponit universale jam factum nempe naturam unam aptam in esse & prædicari de multis; ergò non ad faciendum, sed ad explicandum requiritur.

IV. Manet universale in actuali prædicatione, e. g. in hac, Petrus est homo.

RATIO. Quia licet contrahatur τὸ. Homo ex parte

parte subjecti & quoad rem ; manet tamen abstractus ille terminus ex parte prædicati, vel quoad repræsentationem : sicq; prædicatio est omninò bona & non identica : nec prædicatur universalitas *ut quod, sed ut quo.*

Obij. Ergò de Petro prædicabitur omnis homo *Dis.* quoad rem vel extensivè *N.* quoad repræsentationem vel intensivè *C.* id est, Petrus æquè habet essentialia prædicata naturæ humanæ, ac omnes homines.

V. Natura etiam ab unico individuo abstracta universalis est in repræsentando.

RATIO. Quia hoc ipso abstrahitur ab omnibus saltem indirectè, & æquè repræsentantur solum prædicata essentialia sine differentiis, ac si à mille fuisset abstracta. Etenim natura abstracta tantum à Petro, non est magis Petri quoad repræsentationem, quàm cuiusvis alterius.

VI. Ab individuis quæ talibus, non potest abstrahi ratio univoca individuationis.

RATIO. Quia implicat ut ratio formalis & ultima disconvenientiæ, sit iterum ratio convenientiæ : atqui individua formaliter quæ talia, in ratione individuationis, sc. in hæcceitatibus formaliter & ultimo disconveniunt : ergò non possunt, ut sic, univocè convenire.

Obij. Tam benè possum dicere Petrus est individuum, quàm Paulus est individuum *C.* ergò in ratione individui univocè conveniunt *N.* cons. utrinq; enim ex parte prædicati alius respondet conceptus ac significatio ; hinc Pauleitas, illinc Petreitas, ergò in ratione naturæ singularizatæ etiam abstractæ, non nisi æquivocè conveniunt, uti animal & sidus cœleste in nomine canis.

As

UNI-

UNIVERSALIA IN PARTICU- LARI.

I. Genus & species duo solùm in rigore Dialectico numerantur universalia.

RATIO. Quia his solis conveniunt conditiones requisitæ ad strictè dictum universale, nempe ut sit quid superius ac ponatur in eadem serie lineæ prædicamentalis; item ut prædicetur in quid de inferioribus immediatè infrà positis. Hinc si dicas hoc rationale est rationale, erit prædicatio speciei, uti & illa hoc risibile est risibile &c. Dixi *in rigore Dialectico*, ab hoc enim abstrahendo, prædicabilia quinque numeramus cum Aristotele.

Obij. Genus ut sic non potest definiri *N. Infers.* Ergò genus definitur per genus. *Dis.* genus formaliter sumptum vel in communi, & in actu signato etiam per tale definitur *N.* definitur per genus materialiter & in particulari & in actu exercito *C.* Sic etiam non definitur genericitas in obliquo, sed natura abstracta communis omnibus particularibus generibus.

II. Prædicatur genus immediatè de individuis com- pletè & incompletè sumptis.

RATIO. Quia sicut Petrus v.g. immediatè est hic homo, immediatione subjecti; sic etiam immediatè est hoc animal, hoc vivens, hoc corpus, hæc substantia, hoc Ens. Quippè individuatio non potest contrahere & singularizare rationem specificam supra se immediatè positam, quin hoc ipso contrahat omnes rationes superiores; an enim conceptus hominis adæquatus indivisibiliter eas non includit?

Obij. Inter animal & Petreitatem mediat homo *Dis.* si per lineam prædicamentalem descendamus *C.* si per eandem ascendamus *N.* sic enim immédia-
te

te indivisibiliter Petrus contrahit omnia prædicata superiora sive, mediat subsistendi consequentiâ C. mediatione subiecti. N.

III. Species conservari potest 1. in unico individuo 2. quâ subijcibilis non est prædicabilis.

RATIO. 1. Quia species intensivè tota continetur in unico individuo, uti genus in unâ specie: modò plura individua sint possibile, ut habeat rationem universalis.

RATIO 2. Quia quatenus subijcitur generi non dicit ordinem ad inferiora, sed tantum ad superiora sui constitutiva. Posset autem species subijcibilis quâ talis dici universale negativè, & quasi quid medium inter universale & individuum.

IV. Differentia inferior formaliter saltem & in recto non includit superiorem.

RATIO. Quia sicut differentia superior perfectè præscindit ab inferiore, ita vicissim inferior à superiore, alioquin hujusmodi inferior non esset pura differentia, sed species appellanda; cum componeretur ex aliqua ratione superiori & genericâ ac inferiori.

Obij. Rugitus quâ formalissimè talis, est actio vitalis & sensatio N. sed præscindit, estque differentia ultimò determinativa, faciens tali modo vivere ac sentire.

Infas. Rugibile formaliter facit rugire non mortuo modo T. ergò involvit vivens. **Dis.** in recto N. in obliquo, id est, connotat illud C.

Vrges. Differentia præcisè concepta potest definiri T. ergò involvit genus **Dis.** quod dividit N; involvit aliud improprium & in obliquo C.

V. Spa

*V. Specifica rerum diversitas sumitur à spectabiliore
cujusq; rei predicato.*

RATIO. Quia quaecunque individua unum hujusmodi prædicatum planè simile sortiuntur, quod explicet radicem nobiliorum operationum, censentur esse ejusdem speciei, & numero tantum differre; quæ verò non habent, censentur esse diversæ naturæ ac speciei. Et illud prædicatum spectabilius ac specificum, rectè dicitur à natura in aliquo ente primariò intendi, sic v.g. in generatione hominis à natura non intenditur primariò Petrus ut Petrus est, sed ut homo est. Præter hoc tamen prædicatum magis spectabile v.g. rationale in homine (quod à posteriori colligi & ex operationibus demonstrari potest) admitti possunt in individuis perfectiones quædam individuales, inter hanc specificam differentiam & individuationem interjectæ.

*VI. Proprium ab Accidente differt ob specialem
eius essentiâ connexionem.*

RATIO. Quia hanc necessariam connexionem ipsum nomen proprii videtur importare, quod se. necessariò consequitur essentiam, ejusque debetur existentie intrinsecæ, secus nomen Accidentis, quod dicitur unum aptum prædicari de multis contingenter. Ejusmodi autem connexio subindè oritur ab essentiâ, subindè à proprio, nonnunquam ab utroque. Hincque illud axioma, qui tollit proprietatem, tollit essentiam; nimirum consecutivè: cum tamen accidens adesse vel abesse possit sine subjecti corruptione, saltem metaphysicâ; e.g. tollatur præcisivè, aut etiam positivè negetur nigredo in æthiope, manebit is adhuc animal rationale.

☞) o (☞

ENS

ENS RATIONIS.

I. Opinio communis est, dari aliquid purè rationis, quod intrinsecè sit quid fictum.

RATIO est. Quia datur aliquod ens, quod nullo modo est reale, nec potest esse reale, & tamen ab intellectu concipitur ut reale; ergo erit purè Ens rationis. *ans.* patet cum e. g. quis angelum concipit corporeum, aut Ethnicus plures Deos, objecta concipit impossibilia per modum possibilium: atqui hæc non sunt entia realia, ergò tantum rationis.

Dixi *intrinsecè quid fictum*, quia licet intrinsecè connotet intellectum, velut causam efficientem, tamen in illo formaliter non consistit, sed in eo, quod fingitur ex parte objecti.

II. Definitur autem, esse id, quod habet tantum esse objectivè in intellectu.

RATIO. Quia cum nullum habeat esse reale, nec habere possit etiam divinitus, & tamen non sit purè nihil, cum habeat aliquod esse, sc. fictitium intentionale, rectè dicitur habere tantum per intellectum esse objectivum. Igitur propriè loquendo, Ens rationis est illud figmentum sive identitas illa objectiva impossibilis ab intellectu concepta in Hircocervo v. g. per modum identitatis possibilis.

Obj. 1. Cognitio, quæ est productio entis rationis, est actio realis *T.* ergò debet habere terminum realem *Dis.* intrinsecum, *id est*, verbum mentis *C.* extrinsecum *N.* *Instas.* Ens rationis non habet scibilitatem *Dis.* propriam & positivam *C.* alienam per species entis *N.*

Obj. 2. Inter hircum & cervum fingendo concipitur vera identitas *N.* sed concipitur ficta ad modum identitatis veræ.

III. Not

*III. Non tamen improbabiler negat huiusmodi ens
rationis Herice Diss. 8. de Deo C. 1.*

RATIO est. Quia defendi potest v. g. in Hircocer-
vo omnia esse realia, sc. Hircum, cervum & unio-
nem, nempe formalem, id est, actum intellectus de
se impossibilia extrinsecè ac falsò unientem, adeo-
què si partes omnes reales sunt, non aliud quam to-
tum resultabit reale. *Conf.* actus fingens in quan-
tum est repræsentativus, aliam non repræsentat unio-
nem, quam iudicium affirmet, atqui hoc affirmat,
unionem veram, ut actus sit falsus: ergò & appre-
hensio apprehendet veram.

Obj. 1. Hircocervus nullum habet esse reale
Dis. nullum reale physicum **C.** intentionale **N.** ha-
bet enim esse dependenter ab intellectu fingente, ac
reali actu de se possibilia, sed impossibilia inter se,
falsò combinante.

Obj. 2. Qui negat Ens rationis, vel concipit
quod negat, vel non concipit. **R.** non concipere eo
modo quo adversarij, sic enim negatur esse concepti-
bile. Sed concipit secundum extrema realia, inter
quæ nil sit conceptibile, quod tantum habeat esse
objectivè in intellectu.

*IV. Fieri posse Ens rationis etiam per apprehensio-
nem simplicem nil vetat.*

RATIO. Quia apprehendendo quartam in Trini-
tate personam, aut cum Japonibus e. g. Zamam
quasi verum Deum, cognosco aliquid simplex impos-
sibile, per modum possibilis, ergò fingo & facio ens
rationis. Fateor tamen vix posse explicari
hoc ens rationis, sine apprehensione saltem comple-
xi. Et nonne apprehendendo identitatem illam ob-
iectivam fictam in Hircocervo, do illi identitati esse
objectivum tantum in intellectu, ac concipio aliquid
quod nec est nec esse potest? ergo facio ens rationis.

V, Pra.

V. Practicè Entis rationis fabrica eliminatur ex intellectu Divino.

RATIO. Quia fingere & facere ens rationis est imperfectio, ob defectum claræ & quidditivæ cognitionis: atqui in Deo exulat omnis imperfectio, qui essentialiter habet clarissimam & quidditivam rerum omnium cognitionem. Ergò.

Obij. Deus potest elicere hunc actum, alius Deus præter me est impossibilis, ergò faciet ens rationis.

Dis. ans. post elicere conceptu affirmativo vel per assensum *N.* conceptu negativo vel per dissensum, id est, concipere alium Deum per modum impossibilis.

C. Entia rationis facta à nobis Speculativè tantum cognoscit, non practicè, quia ipse nil fingit, sed verè, ut à nobis fictum cognoscit.

VI. Secunda intentiones Logicales sunt extrinsece denominationes reales.

RATIO. Quia in his nulla intervenit fictio nam e.g. esse genus nil aliud est, quam naturam subsistere actui abstrahenti illam à differentiis specificis vel individuantibus, quæ omnia sunt realia.

DISTINCTIO ET PRÆCISIO.

I. Distinctio in genere est 1. unum non esse aliud: 2. res positiva seipsis distinguuntur.

RATIO 1. Quia omnis distinctio, vel est inter rem & rem, ac absolutè vocatur realis: vel est inter conceptum objectivum unum & alium, & sic juxta Scotistas est formalis ex naturâ rei, aut juxta alios rationis ratiocinatæ si cum fundamento, aut rationis ratiocinantis, si absque fundamento in re: ergò in omni distinctione reperitur aliquo modo unum & aliud.

Ra

RATIO. 2. Quia id est rei distinctivum, quod est illius constitutivum: atqui hoc est quid positivum ergò & illud. Licet enim consecutivè negationem inferat: non tamen formaliter in ea consistit.

II. Separabilitas est 1. Signum distinctionis realis; 2. licet non simpliciter necessarium.

RATIO 1. Quia ubi unum perit, altero manente non est una simplex entitas, sed pluralitas entitatum, ergò unum & aliud realiter distinctum. *Res* autem sic describi potest: Est Entitas metaphysicè completa secundum omnia sua prædicata generica, specifica & individuantia, & quæ independentè à quâvis alia perfectione secum realiter non identificatâ produci vel existere potest.

RATIO. 2. Quia tam in divinis, quàm in creatis quædam realiter inter se distinguuntur, quæ tamen separari nullo modo possunt, ut patet in relationibus divinis, & creaturis quæ nequeunt existere sine Deo, à quo tamen realiter eas distingui, quis inficiabitur?

III. Media Scoti distinctio formalis ex natura rei, non videtur carere omni probabilitate.

RATIO. Quia illa, quæ saltem inadæquatè diversis definitionibus definiuntur; separabilia sunt, saltem in diversis suppositis; fundant propositiones secundum se contradictorias &c. distinguuntur plus quàm ratione; nec tamen realiter, quia non sunt simpliciter res & res: atqui gradus metaphysici sic se habent, ergò inter illos probabiliter admitti potest Scoti distinctio. Præsertim cum per eam commodissimè salventur contradictoria, quæ aliàs videntur insolubilia in entitate realiter indivisibili.

IV. Pra-

IV. Precisio objectiva, non formalis tantum, inter gradus metaphysicos rectè admittitur.

RATIO. Quia cuius actui intellectus suum proprium respondet objectum, dantur autem actus, idem realiter indivisibile objectum inadæquatè, secundum unam perfectionem repræsentantes, non repræsentatis aliis, cum eâ realiter identificatis: sic e. g. in Ente Bonum & verum, prædicata sunt convertibilia, & inter se summè identificata, & tamen in bonum quâ tale non fertur intellectus, fertur tamen voluntas: Sic etiam cognosco in re à longè se movente animalitatem, non cognitâ differentiâ identificatâ.

Obj. Implicat idem realiter cognosci & idem non cognosci, sicut idem produci & non produci, existere & non existere. *Dis. Assump.* implicat cognosci idem adæquatè & sic non cognosci *C.* inadæquatè cognosci, & non cognosci inadæquatè secundum aliam perfectionem *N. assumpt. & paritatem*, quia produci & existere sunt prædicata Physica, causæ verò Physicæ nequeunt rem inadæquatè producere, uti potest causa intentionalis rem inadæquatè concipiendo attingere.

V. Hæc precisio supponit saltem distinctionem virtutalem minorem intrinsecam ad extrinsecum.

RATIO. Quia hæc distinctionis æquivalentia tantè opus mentis in entitate variis perfectionibus aut operationum radicibus æquipollente sufficit intellectui, ut is extrinsecâ suâ tendentiâ objectum inadæquatè exprimat sine ullâ fictione, ac si reverà ejusmodi perfectiones realiter essent distinctæ. Sic e. g. in sole attingit virtutem illuminativam, sine calefactivâ; in homine animalitatem omisâ rationalitate. Nil autem precisio objectiva mutat intrinsecè in objecto, sed extrinsecè solum, id est intrinsecum quid,

B extrin-

extrinsecè non attingit. Illos verò AA, qui admittunt distinctionem virtuales intrinsecam majorem, censemus tantum nomine tenus differre à Scotistis.

VI. Oculus corporeus semper ac necessario præscindit objectivè, adeoq; minus perfectè.

RATIO. Quia nunquam percipit individuationem intrinsecam rerum planè similium, utpotè quas non potest inter se per intrinsecam aliquam rationem discernere, idquè patet in duobus v. g. ovis planè similibus. Item oculus non videt rationem accidentis & similes, quæ tamen cum colore quem videt, identificantur: ergò præscindit objectivè.

Obij. Ergò oculus abstrahendo, etiam faciet universale. **N.** quia non præscindit naturam specificam à circumstantiis extrinsecis, loci, temporis &c. deinde per quosvis sensus objecta nonnisi singula & distincta attingimus.

SIGNUM ET ENUNTIATIO.

I. Signum ut sic est: quod potentia cognoscenti aliud à se distinctum repræsentat.

RATIO. Quia nisi sit potentia quæ cognoscat, vel saltem apta sit cognoscere signum, hoc finem suum non obtinebit ob quem institutum est: sufficit autem, si aliud à se ratione tantum distinctum repræsentet, quin seipsum in cognitione reflexa repræsentare potest: alio tamen modo concipitur ut est repræsentans; alio ut est repræsentatum.

II. Signum ad placitum, est entitas rei vel vocis connotans voluntatem institutoris.

RATIO. Quia intrinsecè ac in recto non differt à signo naturali, quod est ipsa entitas rei habens vim significandi, ut gemitus, fumus, &c. Differt tamen extrinsecè ac in obliquo, quia connotando respicit

cit voluntatem institutoris moraliter adhuc permanentem & non retractatam in prudenti hominum æstimatione.

Obij. Ergò voluntas institutoris habet seipsam pro objecto, dum vult significationem vocum: *N. ass.* vult autem seipsam actualiter existens, ut moraliter permanens *C.* vult seipsam etiam ut actualiter existentem *N.* adeoque etiam nemo intelliget significationem vocum, quin saltem in actu exercito cogitet earundem institutionem.

III. Voces articulate significantia sunt signa ex instituto, non naturalia.

RATIO. Quia seclusa libera hominum institutione, non est major ratio cur vox *homo* significet animal rationale, quàm rugibile: Boatus tamen e.g. & rugitus, quatenus sunt actiones animæ, non sunt voces articulate, adeoque sic sumptæ sunt signa naturalia; secus autem si sumantur pro voce ex syllabis composita. Potest etiam vox clariùs significare rem audienti ob perfectiores species in intellectu audientis relictas, quàm significet loquenti, aut etiam primò institutori significarit.

IV. Voces immediate 1. res, mediate conceptus significant 2. idem censeo de scripturâ.

RATIO 1. Quia voces pleræquè primariò institutæ sunt ad res significandas, secundariò autem & mediatè ad conceptus prodendos, quos habemus de rebus.

Obij. Voces significant res ut conceptas; ergò immediatè conceptus *N. Conf.* Quia rò Ut, in antecedente non reduplicat super conceptus ut sunt ratio formalis, sed tantum ut sunt conditio requisita: ac si dicerem, voluntas amat bonum, ut cognitum.

RATIO 2. Quia frustra fit per plura, quod fieri potest per pauciora: atqui compendiosius est

scripturam immediatè significare res, quàm primò voces & conceptus, ergò. Et sanè qui scribit Epistolam, non voces, nec primariò conceptus, sed res sub vocibus contentas alteri vult indicare. Item nonne surdi & muti possunt instrui in scribendo? qui sanè non vocem, cujus percipiendæ sunt incapaces, sed rem intelligunt.

V. Iudicium, simplex qualitas est, speciali tendentiâ res apprehensas attingens.

RATIO. Quia per hanc solam tendentiam quæ res præviè apprehensas componit vel dividit differt à simplici apprehensione, quæ nudè tantùm in res tendit repræsentando sine affirmatione & negatione.

Obij. 1. Iudicium est rerum apprehensarum compositio **C.** ergo apprehensiones ingrediuntur iudicii definitionem *Dis. Conf.* ingrediuntur intrinsecè ac in recto **N.** in obliquo extrinsecè velut connotata necessariò prærequisita **C.**

Obij. 2. Hæc est regula partium: quo solo sublato, cæteris manentibus res perit, est de formali & intrinseco constitutivo illius: atqui solis sublati apprehensionibus nequit manere iudicium. ergò sunt de illius intrinseco constitutivo. *N. maj.* aut *Dis.* quo solo sublato in recto &c. **C.** in obliquo **N.** aliàs dicam, sublato Deo perit creatura: Item sublata lege, Deo prohibente, virtute oppositâ non est peccatum: ergò hæc & similia sunt de intrinseco constitutivo. Quid absurdius?

VI. Definitio & divisio formalis in solâ apprehensione complexâ consistunt.

RATIO. Quia licet plerumquè interveniat in utraquè actus iudicii v. g. in hac definitione, homo est animal rationale, formalis tamen ratio defini-

tio-

tionis non consistit in hoc toto iudicio, sed in solâ apprehensione generis & differentiae; huic enim soli convenit conceptus definitionis, sc. quod sit oratio naturam rei explicans.

VERITAS ET FALSITAS JUDICIJ.

I. Neutra est formaliter actui adquatè intrinseca & essentialis.

RATIO. Quia hic actus v. g. quod dico Petrus currit, qui currente Petro est verus, absquè ulla intrinseca sui mutatione potuisset esse falsus, dummodo Petrus non cucurrisset. Ergò veritas formalis, vel quoad denominationem actui non est essentialis. Est autem veritas, conformitas intentionalis actûs cum objecto; formaliter consistit in entitate actûs connotante objectum ita esse, sicut actus enuntiat. Sicquè est relatio similitudinis aut æqualitatis actûs cum objecto.

Obj. Actus est qualitas spiritualis: ergò non potest conformari materiali objecto. *Dis. Conf.* non potest conformari in essendo C. in repræsentando N.

Instas actûs verus specie differt ab actu falso. *Dis.* specie intrinsecâ & entitativâ N. extrinsecâ & connotativa C.

II. Veritas & falsitas, saltem imperfecta, etiam stat in simplici apprehensione.

RATIO. Quia ubi reperitur aliqua fictio, ibi etiam est aliqua falsitas: atqui in apprehensione simplici reperitur fictio e. g. dum apprehendo identitatem Hircocervi, aut quartam in Trinitate personam; ergò etiam aliqua falsitas, saltem imperfecta. Perfecta enim reperitur in affirmatione vel negatione iudicij.

B 3.

Obj.

Obij. Apprehensio v. g. auri loco auricalchi est vera apprehensio auri, quia conformis suo objecto *N.* objectum enim hujus apprehensionis non est aurum, sed auricalchum per modum auri apprehensum: quia illud est objectum quod per sui species determinat intellectum missas in oculum; atqui non aurum absens, sed auricalchum præsens sui speciem emittit: ergo hoc, & non aurum, est objectum hujus apprehensionis.

III. In materiâ contingenti potest actus aliquis de vero transire in falsum.

RATIO. Quia actus indeterminatè repræsentans v. g. cursum Petri potest esse verus pro primo horæ quadrante, & idem continuatus in secundo quadrante, si Petrus non currat erit falsus, cum non mutet objectum repræsentationis. Ergo de verò transibit in falsum.

Obij. Non erit idem actus *N.* mutavit objectum *Dis.* spectatum in esse Physico, quod non currente Petro mutatum est *C.* mutavit objectum repræsentationis *N.*

Quæres. Quale tempus consignificat propositio indeterminata? *R.* tempus præsens indeterminatum, id est, vel hoc, vel illud, quod correspondet prolatae, vel elicitæ propositioni.

IV. Idem actus respectu diversorum objectorum simul potest esse verus & falsus.

RATIO. Quia posito quod in actu, qui disparatè fertur in plura, ac independentè uni assentitur ab altero v. g. Petrus currit, Paulus loquitur, si ille currat, actus erit conformis, si alter taceat, respectu hujus erit difformis. Ergo.

Obij. Actus ille erit difformis suo objecto adæquato *N. suppositum*, habet enim duo objecta disparata, non autem aliquod per modum unius.

V. Ve-

23

*V. Veritas formalis non suscipit magis & minus,
saltem intensivè.*

RATIO. Quia consistit in indivisibili commensuratione actus cum objecto, quæ si vel minimum deficiat, actus erit simpliciter falsus. Fortè tamen extensivè, plus verè, vel falso potest unus actus significare, quam alter e. g. si 100. currentibus quis dicat, 99. currunt.

*VI. Propositionum contradict. de futuro contingenti,
una est determinatè vera, altera falsa.*

RATIO. Quia homo v. g. ejusmodi propositiones formans idem dicit, quod scit & dicit Deus: atqui Deus scit & dicit determinatè verum, dum illas profert: ergò & homo. Item una ex contradictoriis debet esse vera, & quia unius objectum in se determinatum est, hinc etiam propositio enuntians objectum sicut futurum est determinatè, erit vera determinatè.

Obij. Nonne Deus videt effectus futuros secundum se, suo tempore extra causam se liberè determinaturam ponendos? *ita.* Ergò infallibiliter, quin & necessariò fient. **Dis.** infallibilitate aut necessitate absoluta & antecedente libertatem **N.** conditionata & consequente liberum arbitrium **C.** *Infas.* cum dico Petrus peccabit objectum est indeterminatum. **Dis.** indeterminatione potentiali, id est, poterit non esse **C.** indeterminatione actuali certò non erit *sc.* ex suppositione **N.**

DISCURSUS.

*I. Formaliter consistit discursus in solâ conclusione
formali, ut deductâ ex præmissis.*

Sive quod idem est in speciali tendentiâ intellectus qua nescit veritatem conclusionis, cum veritate præmissarum,

RATIO. Quia per hanc solam specialem tendentiam discursus prout est tertia mentis operatio, distinguitur à primâ & secundâ operatione, & constituitur in esse iudicii illativi inferentis unum ex alio.

Obj. Aristoteles in definitione syllogismi indicat etiam præmissas involvi in discursu. *Dis.* indicat involvi intrinsecè ac in recto *N.* extrinsecè ut connotata in obliquo essentialiter prærequisita *C.* Item involvuntur in syllogismo prout est instrumentum Logicum *C.* prout est tertia mentis operatio *N.*

II. Cognitio reflexa de bonitate illationis aut consequentia adversatur experientia.

RATIO. Quia inter disputandum ordinariè non experimur ejusmodi reflexionem super identitatem vel connexionem objectivam duorum extremorum conclusionis cum medio. Et sufficienter illa connexio in actu exercito cognoscitur per præmissas actualiter adhuc præsentis.

Obj. Saltem in quibusdam syllogismis erit necessaria *Dis.* in obscurè & indirectè concludentibus *T.* in directè & clarè concludentibus *N.*

III. Assensus conclusionis formaliter non attingit objectum præmissarum.

RATIO. Quia ejusmodi repetitio & attingentia objecti est inutilis & superflua; cum intellectus objectum præmissarum, tanquam motivum formale extrinsecum ad assentiendum conclusioni sufficienter cognoscat per præmissas formales adhuc actu durantes.

Obj. Objectum formale motivum debet eodem actu attingi, quo materiale; sed præmissæ sunt formale motivum respectu objecti conclusionis. Ergo *Dis. Maj.* Objectum formale planè intrinsecum *C.* quasi

quasi extrinsecum, quale tantum sunt præmissæ N. jam applica minori, & N. Conf. Sufficit enim si attingatur objectum præmissarum per alium actum, alteri adhuc actualiter coexistentem.

IV. Necessitant præmissa intellectum, tam quoad speciem, quam exercitium actus.

RATIO. Quia stante præmissarum assensu nec potest intellectus dissentiri conclusioni, aliàs eidem objecto in præmissis assentiretur, & eidem in conclusione dissentiretur, quod implicat: Nec potest omnem actum suspendere, cum sit causa necessaria, habens in tali casu omnia ad agendum requisita. Ergò.

Obij. Intellectus despoticè subest imperio voluntatis *Dis.* quoad actus obscuros *C.* evidentes *N.* *Instas.* Saltem per accidens impediri potest intellectus ab assensu conclusionis *C.* e.g. per distractionem vehementem, concessis jam præmissis: aut supernaturaliter, si Deus negaret suum concursum; consequenter cessabit intellectus ab eliciendâ conclusione.

V. Triplex datur figura syllogistica Aristotelis, Galenica non facit quartam.

RATIO. Quia figura est dispositio medij termini cum duobus extremis: atqui hæc dispositio utiliter & connaturaliter tantum triplici modo fieri potest: Ergò frustranea est quarta. Quod autem Galenus medium transponat, sic, ut in primâ propositione subiiciatur, & in secundâ prædicetur, est discrimen tantum accidentale, nec sufficienter distinguit à figurâ primâ Aristotelicâ; & major manet major, licet secundo loco ponatur, quia retinet majus extremum.

VI. Principium directivum. Quæ sunt eadem unitertio &c. etiam in divinis tenet.

RATIO. Quia si rectè explicetur non solum est primum & universale principium, cui innituntur, & à quo diriguntur omnes boni syllogismi in rebus creatis, sed etiam in increatis: nonne in hoc sensu, *quacumq; sunt eadem unitertio totaliter & adequatè sumpto*, medio saltem in alterutra præmissarum rectè distributo, sunt eadem inter se? nonne optimus est syllogismus hoc principio directus: *Omne quod est Deus, est substantia, vel est natura divina: atqui Filius est Deus. Ergò. Filius est substantia, vel natura divina?*

Obij. 1. Deus aut natura divina est terminus singularis. Ergò non potest distribui aut sumi universaliter. *Dis. ans.* Physicè *C.* Logicè *N. ans.* & consequentiam.

DEMONSTRATIO ET SCIENTIA.

I. Datur vera demonstratio à priori & posteriori; cuius effectus est scientia.

RATIO. Quia omninò possumus aliqua per præmissas veras, primas, immediatas, notiores quæ sint causæ conclusionis probare e. g. effectum per causam, proprietates per essentiam. Deindè plura adhuc probantur in hac vita à posteriori, nimirum causa per effectus, vel essentia per passionem. Ergò datur demonstratio à priori & à posteriori. Parit autem utraq; scientiam, id est cognitionem certam & evidentem; etsi demonstratio à priori longè perfectiorem.

II. Scientia potissimum datur de universalibus ac necessariis rebus; de paucis singularibus.

RATIO. Quia objectum scientiæ debet esse incorruptibile, æternum, immutabile &c. intellige quoad essentiam, cuiusmodi potissimum sunt res universa-

versales. Quanquam de Dei existentia utpote singulari communiter admittatur scientia à posteriori, quin & de quibusdam rebus singularibus & contingentibus creatis e. g. de existentia Petri in hoc syllogismo in Darij: *Quidquid existit à parte rei est individuum: sed Petrus existit à parte rei: ergo est individuum &c.*

*III. Præmissæ non sunt veriores, semper tamen
Certiores ac Evidentiores conclusiones*

RATIO. Quia licet veritas non suscipiat magis & minus: suscipit tamen certitudo ac evidentia, in quibus valet axioma: Propter quod unumquodque est tale, illud magis est tale: atqui propter præmissas conclusio est certa & evidens: ergò illæ sunt magis certæ ac evidentes. Ut autem axioma valeat, etiam in quatuor causarum generibus; debet potissimum illa perfectio in qua comparatur causa & effectus, esse capax intensiōis & extensiōis; item convenire causæ & effectui, & causæ quidem primò ac per se; nec effectui aliundè quàm à causa. Intelligenda est etiam thesis de conclusione formali, sive ut deducta.

*VI. Conclusio non materialiter, sed formaliter sumpta
semper sequitur partem debiliorem.*

RATIO. Quia effectus non potest superare suam causam adæquatam: atqui conclusio est effectus præmissarum. Ergò illas ut causam superare nequit: nec enim firmior aut melior potest esse connexio in conclusione extremorum inter se, quàm in præmissis fuerit cùm medio.

Obj. Ex una præmissa de fide & altera naturali sequitur conclusio de fide *N.* vel *Dis.* sequitur conclusio de fide, ut deducta, sive formaliter sumpta *N.* materialiter accepta *C.*

*V. In eodem intellectu circa idem objectum simul
stare potest scientia, fides, & opinio.*

RATIO. Quia scientia & fides, uti & opinio, nec quoad habitum, nec quoad actum inter se opponuntur: quin licet opponerentur, tamen saltem in gradibus remissis stare simul possent, cur enim ob diversa motiva scientiæ, fidei & opinionis non possit assentiri Gentilis v. g. Philosophus Existentiæ Dei, aut animam rationalem esse immortalem? qui actus elicit, relinquent species sui impressas in eodem intellectu, sive habitus similes.

*VI. Quin idem realiter indivisibilis actus potest
esse scientia - fides - opinio.*

RATIO. Quia nec in hoc apparet implicantia: si enim per tres actus distinctos eidem objecto assentiri queam: ergo multò magis per unum eundemque actum virtualiter tantum triplicem in conclusione, respicientem tria motiva assentiri eidem objecto potero.

Obij. 1. Talis actus erit simul clarus & non clarus *N. Clamas* obscuritas, est non claritas *N.* sed est positiva claritas, licet minor; uti lux solis, & lux candelæ. *Instas* claritas & obscuritas habent se sicut lux & tenebræ *N.* sed potius ut lux major & minor, quæ se compatiuntur in eodem aëre, sic duæ hæ lucis intellectuales in eodem actu & intellectu. Item hæ sunt lucis heterogeneæ ideoq; non frustraneæ, sicut homogeneæ.

Obij. 2. Talis actus erit nullius speciei *N.* & dico fore speciei scientiæ, fidei & opinionis, quarum differentias non participat refractas, uti mulus equi & asinæ, sed cum tria motiva influant ut causæ totales, actus erit verè scientificus, fidei & opinionis, adeoque respectu motivi distincti, distinctam sortitur appellationem.

PHI.

(XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX)

PHILOSOPHIA NATURALIS.

Principia Corporis Naturalis.

- I. *Intrinfeca sunt, quæ neq; ex se invicem, neq; ex alijs, sed ex quibus sunt omnia.*

RATIO. Quia hæc Aristotelis definitio omnibus & solis principiis internis rerum naturalium convenit cujus sensus est: Principia sunt partes essentielles & intrinsecæ compositi naturalis, quarum nulla componitur ex alterâ, velut parte in eodem principiandi genere; nec ulla fit iterum per alias novas partes essentielles; è contra verò ex ipsis, ut primis principiis omnia corpora naturalia constant. *τὸ* Ex, strictè sumptum, indicat compositionem intrinsecam; Latius & disjunctivè, significat vel partem intrinsecam, vel terminum essentialiter prærequisitum à quo receditur.

Obij. Ergò etiam hæc definitio convenit privationi *Dis.* si particula Ex sumitur strictè *N.* Similatè *C.*

- II. *Compositi in fieri & facto esse, duo tantum sunt principia positiva intrinsecè componentia.*

RATIO. Quia soli materiæ & formæ veluti partibus permanentibus, & intrinsecè in esse rei corpus naturale constituentibus *ut quod* convenit rigorosè accepta definitio principiorum. *τὸ in fieri* indicat primum esse rei, cum dici potest, jam res primum est, & immediatè antè non fuit, nonne enim tum pro-

propriè & substantialiter res sit, quando primò est? Corpus *in facto esse*, sumitur pro reliquis instantibus temporis, quæ sequuntur primò esse durationis.

Obij. Compositum *in fieri* differt à composito *in facto esse* *Dis.* differt intrinsecè, entitative aut in recto. *N.* extrinsecè, connotative aut in obliquo *C.* hinc illius non sunt plura principia intrinsecè componentia *ut quod*; etsi aliud tertium extrinsecè prærequisitum & *ut quo* connotatum admitteri possit.

III. Privatio rigorosè 1. non est principium, ne quidem in fieri, aut 2. mutationis.

RATIO. 1. Quia caret conditione ad principium propriè dictum requisitâ: nec enim constituit intrinsecè per modum partis; nec amplius est, sed iam desijt quando forma producitur: est enim formaliter sumpta ipsum non esse formæ. Ergò.

RATIO 2. Quia generatio prout actio vel mutatio est, nullum habet principium sui constitutivum, cum vel sit simplex modus, vel veriùs cum ipsa causa identificetur.

Obij. Nequit concipi corpus in fieri sine præviâ privatione formæ novæ inducendæ. quid tum? ergò est illius principium *N. Conf.* nam etiam actio productiva formæ & unio essentialiter requiruntur ad illius cognitionem, nec tamen idè sunt principia.

IV. Privatio dici potest principium per accidens sive in esse cognitionis tantum.

RATIO quia non aliter principiat generationem ut mutatio est, nisi quatenus intelligitur fuisse in materiâ, antequam hæc principia ret cum formâ & intrinsecè per se primò aliquid in specie Physicâ constitueret: ergò nihil per se gignitur ex privatione uti docet Aristoteles 1. M. c. 7. tex. 67. sed tantum
velut

velut ex accidente quod aboletur, aut velut ex termino à quo recedi debet in ordinaria generatione, cuiusmodi non est v. g. forma ligni ut fiat ignis, æquè enim mutaretur subiectum etiamsi alia fuisset in illo forma, adeoque privatio est terminus necessarius & essentialiter connotatus à quo receditur.

V. Privationes & Negationes nullum habent à parte rei esse abusivum distinctum à positivo.

RATIO. Quia uti res quælibet per seipsam formaliter est aut existit, sic etiam per suammet entitatem & non per aliquod esse intermedium privativum aut negativum distinctum formaliter destruitur, cessat esse vel existere, cum contrariorum eadem sit ratio: alioquin hæ contradictoriæ propositiones Antichristus jam est; Antichristus jam non est per suammet entitatem forent ambæ falsæ, nam juxta adversarios jam non foret per seipsum non existens, sed per aliquod esse distinctum negativum. Item sequeretur negationes rerum extitisse ab æterno velut entia abusiva, sicque actu dari infinitas negationes &c.

VI. Formaliter tenebra v. g. sunt merum nihil, & dari illas, verum est tantum æquivalenter.

RATIO. Quia omnis realitas superaddit aliquid puro nihilo: atqui privatio & negatio passiva vel formalis, quæ sunt merum non esse formæ, nihil superaddit puro nihilo, ergò reale non sunt, sed putum nihil; adeoque dari entia privativa v. g. tenebras, cæcitatem &c. tantum sunt voces inanes, in recto enim tam parum entitatis realis significant ac Chimæra: æquivalent tamen his v. g. non datur lux in aëre, non forma visiva in oculo &c. quæ omnino de formis realibus positivis veræ sunt quarum absentiam, non formaliter, cum sic nihil sit, sed æquivalenter spectatam approbamus, amamus &c.

MA-

MATERIA PRIMA ET FORMA.

*I. Materia propriam 1. habet existentiam 2. Estq³
pura potentia non objectiva, sed passiva.*

RATIO. 1. Quia materia cum sit ingenerabilis & incorruptibilis, semper retinet eandem existentiam, quam per primam sui creationem accepit; cum tamen e contra formæ continuò suam existentiam mutant, dum una corrumpitur, & alia ejus loco succedit: Ergò existentia formæ non est existentia materiæ, sed ab illâ saltem à priori, & in esse in completo ac entitativo planè independens.

RATIO 2. Quia habet propriam suam essentiam realiter ab essentiâ formæ distinctam adeoque includit actum entitativum, quin dici potest emanare effectivè quantitatem aliasque physicas suas proprietates, adeoque dicitur tantum pura potentia receptiva, nam formas sic recipit, ut ipsa vicissim ab alio anteriori subjecto non recipiatur.

II. Notio subjecti ut sic, est esse quid prius, perfectibile ab alio posteriori superveniente.

RATIO. Quia hic conceptus Metaphysicus convenit omnibus subjectis, nempe tum materiæ primæ respectu omnium formarum receptibilium, quam animæ rationali respectu suorum actuum &c. & sufficienter distinguit subjectum à forma qua tali: ergò est bonus. *Quæres. Quid est educi formam ex potentia materia?* **R.** Est formam fieri dependenter à subjecto sustentationis, à quo veluti à fulcro pendeat in fieri & conservari connaturaliter; sicquè materia verum influxum Physicum exercet in formas materiales, qui tamen quia passivus tantum est, oritur potius ex indigentia perfectionis quam ut communicet perfectionem.

III. Na-

III. Naturaliter 1. nequit materia existere sine omni forma substantiali: 2. potest supernaturaliter.

RATIO I. Etenim quoad conservationem suam saltem in genere causæ finalis pendet à coexistentiâ certæ cujuspîam formæ substantialis, & exigit illam habere ceu maximam sui perfectionem, qua ponatur in esse entis completi in certâ specie; hinc Soares Lus. vocat formam *vitam materia*, quia videtur decrevisse Deus, non conservare materiam omni forma cessante, ideo corruptionem unius formæ semper comitatur generatio alterius.

RATIO 2. Quia nulla ostenditur implicantia; cum materia in entitate suâ non dependeat à formâ actuali, nec ullam essentialem cum illâ connexionem habeat: neque forma sit causa materiæ: non efficiens; cum creetur à solo Deo: non formalis, nam forma non constituit intrinsecè materiam in esse materiæ: non deniquè finalis, est enim materia propter compositum, non propter formam. Ergò.

IV. Appetit æqualiter 1. omnes formas divisivè; 2. etiam semel corruptas; 3. absentes inefficaciter.

RATIO I. Materia appetitu innato fertur in formas, ut sui satisfativas & in quantum cum illis constituit totum: atqui hæc omnia æque præstant formæ imperfectiores v. g. straminis, ligni &c. ac perfectiores v. g. auri, adamantis &c. Ergò æqualiter appetit; non quidem omnes simul ac collectivè, harum enim naturaliter saltem incapax est: Ergò disjunctivè, id est, vel in hanc vel in illam inclinatur.

RATIO 2. Etiam formæ corruptæ sunt bonum materiæ, easque semel appetijt, priusquam corrumpere-
rentur: ergò etiam corruptas appetit, cum non mutetur appetitus, qui est ejus essentia: certè ad minimum eas appetit conditionatè sc. ex suppositione si Deus vellet eas reproducere.

C

RATIO 3;

RATIO 3. Quia licet una forma sit præsens, potest tamen materia esse compars alterius, si quandoque esset spoliata omni formâ: ergo si spoliata appetit disjunctivè formas omnes, etiam præsente unâ appetet absentes, sed appetitu desiderij inefficaci, qui nil aliud est, quàm entitas materiæ, capax formæ.

V. Forma sola non est tota 1. quidditas compositi: 2. Accidentales temerè proscribuntur.

RATIO 1. Quia compositum substantiale essentialiter involvit duas partes substantiales ex quibus adæquatè componitur: ergo non sola forma, sed simul materia est tota v. g. hominis essentia.

Obj. Materia sæpe variatur. *Dis.* variatur secundum partes integrales minùsque principales, quæ corpori serviunt ad ornatum, pinguedinem &c. *C.* variatur secundum partes essentielles magisque principales & necessarias ad constitutionem. *N.*

Instas Petrus senex non est idem numero homo, qui fuit infans. *Dis.* non est idem simpliciter & secundum partes magis principales; vel saltem moraliter. *N.* Non est idem planè physicè, materialiter & secundum quid. *C.*

RATIO 2. Quia experimur plures ejusmodi formas v. g. colores, frigus, calorem, actus vitales &c. quotidie à suis subjectis substantialibus tam simplicibus, quàm compositis separari, perire, alias & alias produci, manente interim eadem & invariata substantia & earum subjecto. *Conf.* ex fide, accidentia enim panis & vini peracta consecratione manent sine subjecto, saltem ultimato: ergo dantur formæ accidentales distinctæ à substantialibus.

VI. Plures formæ totales substantiales ne divinitus eidem materia uniri possunt simul.

RATIO præcipua desumitur ex ipsa incapacitate materiæ ejusdem, simpliciter acceptæ, nec super-
natu-

35.
naturaliter replicatæ : Et conformior est sententia
principijs negantibus unionem modalem distinctam ;
cum enim probabilius materia & forma uniantur se-
ipsis, non videtur Deus defectum intrinsecum virtutis
unitivæ vel cohæsivæ, quam dictæ partes ex natura
sua non haberent, per ullam vim & causalitatem ex-
trinsecam supplere posse ; aliàs vellet & non vellet u-
nionem, ad quam inter reliqua requiritur ut conditio,
omnium aliarum formarum absentia.

FORMÆ PARTIALES, UNIO,
COMPOSITUM.

1. *Formae substantiales subordinatae totali, illaeque heterogeneae, in animatis necessariae sunt.*

Ratio principalis est, quia omnia indicia, ex quibus
diversas specie formas substantiales in specie di-
versis suppositis colligimus, etiam in partibus hete-
rogeneis ejusdem corporis animati deprehenduntur :
nam carnes & ossa, cor & cerebrum tam notabiliter
differunt, quam lapis & lignum. Deindè tam con-
stans operationum diversitas, non potest provenire à
solis accidentibus, hæc enim debent habere aliquam
radicem *substantialem proximam* à qua naturaliter exi-
gantur, emanent & restaurentur. Denique illa hete-
rogeneitas ab ipsa anima non potest oriri, hæc enim
in omnibus membris est homogenea, nec est ratio cur
hic potius has, quam illas dispositiones requirat.

Obij. Formæ hæc partiales erunt dispositiones ad totalem. *Dis.* puræ, simpliciter & absolutè. *N.* secundum quid & respectivè. *C.* quia satiant materiam sufficienter, ut sub illis solis conservari queat naturaliter, sicut contingit quando v. g. homo subito occiditur: Etsi non satient materiam ultimò, quantum scilicet materia capere potest, ideo dicuntur formæ subordinatæ totali. *Inst.* admissis illis formis fallet axioma:

C 2

Gene-

Generatio unius est corruptio alterius. *Dis.* fallit in generatione animalis, aut vicissim in corruptione ad æquatâ, perfectâ & totali. *N.* fallit in accidentali, in adæquatâ & imperfectâ ; item in corporibus heterogeneis *C.*

II. Cadaverica forma 1. nulla est: 2. Forma partiales uniuntur seipsis materiæ, inter se, & forma totali.

RATIO I. Quæ enim illius causa assignabilis est? non sanè dispositiones in materiâ ad recipiendam animam rationalem, etiam subito abscissâ manu e.g. erunt dispositiones ad formam illam cadavericam. Admissis autem formis partialibus patet, cur reliquæ SS. cultu dignæ sint, quia nempe eadem numero & specie ossa permanent in statu mortis, est enim eadem materia & forma partialis perseverans. *Cadaver* autem juxta nos est aggregatum ex corpore & privatione animæ expulsæ, quam connotat.

RATIO 2. Quia cum omnes ex naturâ suâ coordinatæ sint, ut positæ debitis dispositionibus coexistant ad se invicem, ut se mutuò juvent in operando, rectè dicitur quod faciant unam formam divisibilem heterogeneam.

III. Unio substantialis non est entitas modalis distincta & extremis superaddita.

RATIO. Quia primò modos distinctos, aut simplices, ut vocant, entitatulas rebus essentialiter affixas, easque ad certum essendi vel operandi genus ultimò determinantes, superfluas & minimè ad difficultates enodandas necessarias, censemus: *Secundò* nisi materia & forma uniantur seipsis, quomodo dabitur unum totum substantiale per se? nonne constabit homo tribus partibus essentialibus intrinsicè componentibus? item quomodo non dabitur unio unionis in infinitum, quod singulæ partes integrantes unionis sint indifferentes, ut huic vel illi comparti actualiter uniantur.

Obj.

Obij. Negatâ unione distinctâ, generatio hominis non erit substantialis. N. & pro termino saltem remoto, qui sufficit ut denominetur generatio substantialis, assigno ipsum totum, quin etiam animam rationalem, prout exigitur vi dispositionum accidentalium, quæ generantur, & ad quarum exigentiam anima à Deo producitur; item pro termino proximo & immediato assigno formas partiales substantiales. Quem assignabunt Modistæ? nonne unionem modalem? at hæc ad summum erit terminus *Ut Quo*, substantialis tantum denominativè, quod necesse est duas substantias incompletas.

IV. Unio formaliter dicit ipsa extrema, intrinsecè, certas extrinsecè connotantia conditiones.

RATIO Quia positis certis conditionibus potissimè coexistentiâ & intimâ extremorum inter se mutuo præsentia; dispositionibus ad certam formam primò positis, & absentia omnium aliarum formarum, iam hoc ipso, connaturaliter planè, absq; decreto Dei speciali, materia intimè amplectendo formam eidem uniatur; intelligiturque clarè completum adæquatè principium exigitivum certarum operationum, adeoque ipsa forma radix, intrinsecè unita materiæ. Formalissimè autem unio consistit in *exercitio quodam* indistincto virtutis unitivæ in materia & forma, quæ positis conditionibus in actu secundo excitatur, ut arctissimè se mutuo amplectantur, sicque unio ad summum est formalitas formaliter ab extremis distincta.

Obij. Potest Deus positis omnibus illis conditionibus absolute impedire unionem. N. cum enim in illis ipsis simul sumptis imbibitum sit decretum divinum, sine eas omnes poni velit, non potest nolle unionem, aliàs vellet simul & non vellet unionem. Quod si tamen in extraordinaria unione speciale Dei decretum ut requisitum extrinsecum admittamus, non tamen idcirco modum distinctum concedemus.

V. Totum non distinguitur 1. realiter à partibus unitis, sed 2. ad summum formaliter extrinsecè.

RATIO I. Quia quavis alia entitate etiam per mentem seclusa, positis partibus unitis habetur compositum vel totum: Ergò frustranea est omnis entitas superaddita. *patesc. ant.* implicat intelligere formam actu informantem sine eius effectu formali, qui est aliquid informatum sive compositum. Ergò.

RATIO 2. Quia quoad conceptum magis & minus explicitum clariùs exprimit compositum, qui distinctè concipit omnes partes ut unitas, quàm qui sub hoc termino communi *Compositi*.

VI, Probabilius est implicare compositum spirituale ex formâ & materia spiritali.

RATIO. Quia ad nil serviret materia spiritalis: ad quam enim formam essentialiter ordinaretur? non ad corpoream, hæc enim suas operationes in illâ exercere non posset: non ad spiritualement, cum hæc sine tali materia spiritali possit operari spiritaliter. Ergò etiam compositum spirituale repugnabit; aut dic, de facto huiusmodi esse Angelum. Addit Rhodes ex substantia spiritali inferri intellectivitatē: atqui materia talis, utpotè purè passiva potentia, non esset intellectiva; ergò nec spiritalis.

NATURA, ARS, CAUSA IN COMMUNI.

1. Naturam imitatur ars 1. non adequat: aurum arte chymica fieri potest, physicè loquendo.

RATIO. I. Quia e.g. ars naturæ simia ex umbris observatis effinxit picturam; ex antris ædes; ex avium volatu vela &c. non tamen efficit res veras, quibus insit principium motûs & quietis primò & per se: sic non efficit verum semen, verum hominem, veras uvas &c. hinc neutiquam adæquat opera naturæ.

RATIO 2.

RATIO 2. Certum est, aurum in virtute plurimum causarum naturalium simul concurrentium latere, quas si quis sciret, ac modum eas applicandi, sine dubio applicando activa passivis mediatè conficeret aurum verum, quæ scire, physicè saltem non implicat; moraliter tamen post tot experimenta frustrà tentata videtur esse nimis abstrusum, adeoque impossibile.

II. Causa ut sic est principium dans esse alteri creato, de se ad essendum insufficienti.

RATIO. Quia hæc univoca est definitio respectu omnium causarum genericè spectatarum, quarum genera quatuor communiter assignantur, convenitq; omni & soli causæ; ergo est bona.

Obij. Deus pater etiam dat esse Filio, nec tamen juxta SS. PP. debet dici illius causa, sed tantum principium originis *Dis. assumpt.* dat esse Filio ut de se insufficienti aut defectibili: Item velut alteri in naturâ à se realiter distincto. *N.* dat esse Filio de se etiam sufficientissimo, modo planè alio mirabili, in semetipso videndo perfectissimam sui imaginem &c. *C.*

III. Causa in actu primò, est 1. ipsa causa entitas: 2. proximè completur remotione impedimentorum.

RATIO 1. Quia actus primus dicit totum id, quod antè se supponit actus secundus: atqui hoc est ipsa entitas causæ: Ergò. Ignis igitur per suammet entitatem habet, quod sit principium potius caloris, quàm frigoris.

RATIO 2. Quia posito adhuc impedimento in auferribili ab ipsa causa, hæc, sive libera, sive necessaria sit, non est proximè & simpliciter potens operari v. g. ignis applicatus adamanti non est proximè completus ad comburendum.

IV. Existencia 1. & 2. prioritates sunt precipue conditiones ad Physicè causandum requisita.

RATIO 1. Quia operari supponit esse pro eodem omnino instanti: nec satis est, ut volunt Thomistæ, immediatè causam antè fuisse; sic enim æquè parum existet, ac si effectum pro tunc ponendum mille annis præcessisset. Adeoq; nulla virtute causa, quæ desijt, causare potest; neq; Physicè influentes causæ sibi mutuò possunt esse causæ, aut idem sui ipsius, nisi fortè quoad esse secundum, sive replicatum.

RATIO 2. Quia est impossibile effectum & causam quâ tales concipi, quin hanc ut priorem, & illum ut posteriorem, saltem naturâ nobis repræsentemus, licèt eodem instanti temporis sibi mutuò coëxistant. Consistit autem naturæ prioritas in *processione entis* de se ad essendum insufficientis; sicquè excluduntur processiones divinarum personarum.

Obij. Nulla contradictio sequeretur admissa mutua causarum prioritate, aut productione sui ipsius quoad primum esse *N.* sequeretur enim idem præsupponi, & non præsupponi: causam prius existere suo effectui, & non prius existere: deniq; idem esset prius & posterius seipso sub eodem etiam respectu, quæ chimerica sunt. Non autem implicat ut ignis *A.* v.g. primò productus à solo Deo, pro eodem instanti iterum ab igne *B.* suo effectui reproducatur secundò, sic enim adhuc causa prior erit suo effectui quoad esse primum, & posterior quoad esse secundum.

V. Nulla causa ex eo quod causa sit, in actu primo dicitur connexionem essentialem cum effectui possibili.

RATIO. Quia causa entitativè præintelligitur effectui secundum omnia sua prædicata essentialia, etiam completè: Ergò entitas causæ in illo priori non dependet essentialiter ab effectui purè possibili, præsertim, ut inquit Oviedo, cum pura possibilitas in se

in se nihil sit, quomodo igitur Ens physicum, quale est entitas causæ, intrinsecè cum nihilo connectetur? Denominatio autem causæ prout respectus est ad effectum, entitati causæ planè accidentalis est. Entitas enim causæ præcisè sumpta definitur: *Est entitas potens producere effectum, si non implicet.*

Obij. Implicante absolutè effectū causa nec esse, nec concipi potest. *N.* vel *Dis.* causa entitativè accepta. *N.* denominativè & formaliter ut causa denominetur *C.* quia effectū impossibilitato defectus est ex parte effectūs quo minùs causa sit completè potens producere, non autem est ex parte virtutis intrinsecæ ipsius causæ. Item etsi requiratur ad *actum primum* possibilitas effectūs; non tamen se tenet ex *parte actūs primi*, qui entitativè spectatus est quid absolutum, independens à possibilitate vel impossibilitate effectūs.

VI. Omnis tamen causa creata respicit transcendentaliter effectum quem in se continet.

RATIO. Quia nulla virtus creata, præsertim clarè & intuitivè cognosci potest sine effectū in illā contento e. g. ignis cognosci nequit sine calore virtualiter contento, præscindēdo an hic possibilis sit, vel non; secùs cognosci potest sine frigiditate: Ergò effectus contentos causa respicit transcendentaliter, non quidem ut purè possibiles, nam possibilitatem causa nec continet, nec extra se ponit, sed supponit. aut formaliter respicit ipsam effectūs existentiam, identificatam intrinsecæ ejus possibilitati.

Obij. Transcendentalis respectus & connexio essentialis sunt idem *N.* cum Oviedo, connexio enim est tantum inter entitates físicas: Transcendentalis autem habitudo potest etiam esse ad impossibile v. g. cognitio repræsentans chimæram essentialiter respicit chimæram ut objectum purè fictum.

Instas. possibilitas intrinseca & existentia effectus sunt realiter idem C. ergo causa respicit etiam effectus possibilitatem Dis. puram N. ut includitur in existentia. C.

CAUSA EFFICIENS CREATA.

I. Causa efficiens ut sic: est principium primum dans esse alteri creato per effusionem ejus à se.

RATIO. Quia hæc definitio omni & soli causæ efficienti convenit, utpotè propriè per sui communicationem extrinsecam dat esse effectui; sive per diffusionem formæ, aut entitatis alicujus ex se, quàm vel formaliter, vel eminenter, vel saltem virtualiter continet: Estquè definitio paulò clarior Aristotelicâ cum dicitur, esse principium motus & quietis, quâ tantum causa efficiens eductiva definitur.

II. Causalitas ejus est actio 1. realiter indistincta à causâ; hujus tamen 2. actualis influxus in effectum.

RATIO. 1. Quia per hanc constituitur actu agens & ipse effectus fit actu dependens ab agente: actione verò cessante manet quidem entitas causæ, non tamen sub ratione causæ causantis.

RATIO 2. Quia causa per seipsam debet agere ac influere in effectum aliàs non ipsa causa, sed illud aliud superadditum dicetur influere; nam per quid insuit in illud superadditum? Item effectus per suammet entitatem produci, pendere vel procedere debet à tali causâ: Ergo repugnat, ut id faciant per aliquid à se distinctum.

Obj. Actio & passio juxta Aristotelem sunt formæ intermediæ Dis. Physicæ ab agente & passo modaliter distinctæ N. Metaphysicæ, formaliter per connotationem extrinsecam distinctæ C. *Inst.* quomodo Angelus sine actione intermedia videbit hunc effectum potius ab hac, quàm ab alia causa pendere?

R. vi-

videbit num omnes conditiones requisitæ ad dependentiam effectûs ab una causa adsint, vel non.

III. Actio formaliter est ipsa causa entitas connotans certas conditiones ac decreta Dei.

RATIO. Quia posita sufficienti approximatione inter agens & passum, causæ existentia, remotio- ne impedimentorum similibusq; extrinsecis circum- stantiis; Item duplici decreto Dei formaliter tantum distincto, quo vult potius cum hac, quam cum alia causa ad agendum concurrere, ac determinatè ad hunc in individuo effectum; quovis alio præciso, causa hoc ipso prorumpet ad agendum, ita ut ne divinitus qui- dem impediri possit; sicque actio formalissimè, non est nudus & otiosus respectus, vel habitudo causæ ad effectum, sed quia verè intrinsecè se exercet causa, ef- fectum ex sua virtute effundendo, sonat exercitium quoque indistinctum, quo positis requisitis causa per seipsum aliter se habens, vim suam activam exerit in effectum.

Obij. Nugæ sunt ejusmodi exercitia indistincta! *Absit nugari nos:* nisi enim in illis tandem sistatur, quomodo capies causam seipsa in actionem influere; extrema seipsis cum unione uniri: intellectum seipso elicere intellectionem: voluntatem determinare se ad volitionem &c.

IV. Due causa totales supernaturaliter tantum si- mul totaliter influere possunt in eundem effectum.

RATIO. Quia nulla asserri potest implicantia: si enim idem numero effectus adæquatè contineatur in duabus causis totalibus ejusdem ordinis, ut communiter docetur contra Thomistas, adeoque per accidens eveniat ignem B. produci ab igne A, cum æque ab igne C. produci potuisset: cur non saltem di- vinitus idem numero effectus simul à duabus causis to- taliter agentibus produci queat? nec enim superna- tura-

turaliter una foret superflua, cum Deus supra exigentiam naturæ pro fine habere possit ostensionem suæ omnipotentiae; & talis effectus à duplici causa productus duplici quasi jure existeret.

Obij. Duo ignes applicati eidem stupæ totaliter agent *Dis.* totalitate effectus *T.* totalitate causæ *N.* sic enim uterque in actu secundo partietur & temperabit suum influxum ob præsentiam concausæ.

V. Substantia sola immediate producit substantiam: cuius defectum supplet causa prima.

RATIO. Quia hæc sola formaliter effectivè continet aliam sibi similem, eiquè est proportionata, uti enim v. g. ad præsentiam caloris producitur alius calor ex quo prudenter arguimus unum accidens esse causam alterius; sic etiam cum ad præsentiam ignis producat alius ignis, benè inferimus ergò substantia ignis producit alium ignem. Gratis autem dicitur substantiam non esse operativam, cur enim non?

Obij. Sæpè abest substantia, ut cum ex putri materia nascuntur ranæ: Ergò tùm causa productiva substantiæ erit accidens. *N. Conf.* etenim si nulla causa secunda quæ in distans operetur spargendo per medium aliquam virtutem aut effectum, licet dissimilem & ignobiliorem, assignari queat; rectius à Christiano Philosopho confugitur ad Deum velut causam universalem, quàm ad ranam in communi, vel ad miserum ac improporionatum accidens.

VI. Accidentia ornant substantiam & disponunt tantum subjectum, ut substantia facilius agat.

RATIO. Sic enim satis constat quo fine dentur accidentia, quæ etiam intra se emanat, ut patet in aqua seipsam reducete ad pristinum frigus, eademque extrà se cum accidentibus ordinariè producit substantiam: nequaquam verò velut causæ partiales

con-

concurrunt immediatè ad productionem substantiæ, nil enim imperfectius, potest dare esse perfectiori, saltem naturaliter. Nequè satis explicari potest à Thomistis, quid sit elevari accidens, aut agere in virtute substantiæ; sitne virtus illa accidens, an substantia.

CAUSA EFFICIENS INCREATA.

I. *Omnipotentia Dei omnino est independens ab absoluta possibilitate creaturarum.*

RATIO. Quia virtus est infinita, ex se potens producere quidquid non implicat ac entitativè spectata præscindit à possibilitate vel imposs. effectus; eademquè intrinsecè invariata persisteret etsi omnes implicarent creaturæ, adeoq; impossibilitas Chimæra non arguit defectum in omnipotentia divina sed in prædicatis repugnantibus Chimærae.

Obij. Ergo omnipotentia continet in sua virtute hircocervum repugnantem N. sed dico in Deo esse virtutem ad producendum Hircocervum purgatum sua repugnantia; sive est virtus Physica vi cuius poterit hircocervus produci, si sit non repugnans, uti in Sacerdote approbato dicitur esse potestas absolvendi Turcam.

II. *Concursu 1. immediato & simultaneo 2. Deus concurrit ad omnes creaturarum actiones.*

RATIO. 1. Contra Durand. est, quia talem concursum exigit supremam & perfectissimum Dei dominium, ut pro libitu quavis creaturarum actiones possit immediatè destruere, impedire, producere & conservare: Sicque etiam probabilius implicat creatura, quæ absque immediato Dei concursu operetur, foret enim creatura, & non foret.

Obij.

Obij. Creatura continet & exæquat totam perfectionem effectûs *Dis.* totam secundum rationem specificam *C.* individualement *N.* hanc enim solus Deus formaliter continet & ad eam determinat, hincque apparet necessitas concursûs divini, defectum hunc creaturæ suppletis.

RATIO 2. Quia simultaneus concursus, qui est ipsa omnipotentia in actu secundo applicata creaturæ operanti, nil nocet libertati, etenim quælibet creatura exhibendo suam indigentiam objectivè determinat Deum ad præstandum in actu secundo concursum, quem indifferentem per decretum absolutè antecedens, virtualiter conditionatum, & quantum est ex parte Dei satis efficax, obtulit; sicque determinatur Deus ab ipso effectû conditionatè futuro, & prævisio per scientiam mediam, à creatura etiam liberâ, ubi certæ aderunt circumstantiæ ponendo. Expectat autem Deus liberè determinationem creaturæ ex infinita sua bonitate, quâ statuit se accommodare creaturis in operando.

III. Deus neutiquam est auctor 1. peccati, nec physicè ad nullum 2. actum prædeterminat.

RATIO I. Quia Deus ad solam entitatem physicam actûs, sive ad materiale peccati concurrendo, in quo omninò nil mali est, non agit contrà, sed juxta rectam rationem velut auctor naturæ, ut libertatem creaturæ non impediat: Creatura verò habens obligationem non ponendi talem actum, dum liberè ponit, agit contra legem & rectam rationem, ideoque hæc producit formalem peccati malitiam, quæ formalitas est positiva, resultans ex modo, quo entitas actûs producit à sua causa.

RATIO 2. Quia sine impressa qualitate causa necessaria habitis requisitis necessariò prorumpet in effectum: sin autem causæ liberæ imprimeretur, læderetur

deretur ejus libertas; nam voluntas illa absente, nullo modo posset agere: illa verò præsente non posset non in hunc determinatè actum odij v.g. prorumpere, cum non sit in potestate voluntatis, sed inscijs nobis à solo Deo prævienè imprimeretur.

Obij. Causæ liberæ de se sunt indifferentes: ergò debent determinari à Deo per immixtam qualitatem N. *Cons.* quia seipsas determinare possunt ac debent suomet actu; in hoc enim essentia libertatis consistit: Et tollatur licet illa fatalis qualitas, Deus tamen adhuc multis alijs titulis erit causa prima, primus motor &c.

IV. Ad individuationem tamen effectus causa prima directe determinat causam secundam.

RATIO. Quia variæ actuum individuationes nec cognoscuntur, nec formaliter continentur in virtute causæ creatæ, etiam liberæ: sed ad hoc opus est principio determinante, quod sit infinitè sapiens ac potens, quale est sola causa prima, quæ cuius effectui creato affigit rationem aliquam, sive notam intrinsecè ac ultimò distinctivam. Ergò. *Ant.* constat experientiâ: cum enim amas e. g. non præfers amori A. amorem B. aut vicissim. Ergò nec causa libera se determinat ad individuationem.

Obij. Gradus specificus & individuus sunt una res. *C.* non tamen una formalitas aut rei perfectio. *Inst.* Vel determinat Deus ad individuationem, priusquam videat ad quid voluntas se determinarit quoad speciem: vel postquam se determinavit. *R.* Posse utrumque defendi illæsa Dei sanctitate & creaturæ libertate.

V. Soli Deo principaliter tribuitur creatio rerum, conservatio, earumque reproductio.

RATIO. Quia ad hujusmodi actiones nobilissimas ordinariè videtur requiri virtus infinita, consentiunt

tiunt SS. PP. nec contrariæ opinionis vestigium habetur. De creatione quidem ait S. Athan. orat. contra Arrianos: *administrare creaturarum & servorum est, creare solius Dei ejusq. verbi & sapientie.* Constat item experientia plures effectus sublati causis secundis ulterius deinceps durare & conservari, cum autem conservatio sit continuata rei productio, à quo alio conservabuntur, quàm ab auctore naturæ? Denique nulla potest ostendi repugnantia, cur Deus eandem rem semel corruptam aut annihilatam nequeat reproducere, aut in duobus locis discontinuis replicare.

VI. Datur potentia obedientialis¹ in creaturis, non tamen² cujuslibet ad quidlibet.

RATIO 1. Quia fide certum est à voluntate nostra elici actus supernaturales: Angelum & animam recipere gratiam: atqui hoc non fit ex potentia naturali, utpote improporcionata ad effectus supernaturales: Ergò fit ex potentia obedientiali, quæ est quidem ipsa rei naturalis entitas, connotans tamen indebitum Dei concursum, quo elevatur ad effectum supernaturaliter præstandum.

RATIO 2. Quia non potest elevare Deus aliquid ad seipsum primò producendum aut inadæquatè conservandum: Item nullà virtute extrinsecà potest supplere defectum virtutis intrinsecæ &c.

CAUSA MATERIALIS, FORMALIS, FINALIS.

1. He tres causa veram ac propriam Physicæ causa rationem participant.

RATIO. Quia materialis, quæ est id, ex qua aliquid fit, cum insit, verè dat esse composito intrinsecè illud velut compars constituendo, & formam materiale verè sustentat ac subjectivè conservat:
Forma

Forma verò præterquam quod sit vera causa compositi dando ei esse specificum, rectè etiam dicitur dare esse materiæ, non quidem quoad entitatem, aut esse incompletum, sed saltem quoad esse completum. Denique Finalis, etsi, physicè non agat, sed potius moraliter aut intentionaliter movendo ad actionem physicam, tamen nomen causæ physicæ meretur, velut à qua effectus verè ac realiter pendet à priori.

Obj. Finis habet tantum causalitatem metaphoricam. *N.* quia verè ac realiter, movet voluntatem ad sui amorem, etsi non per verum influxum effectivum. *Inst.* Finalis sæpe non habet esse reale. *Dis.* non apparet reale. *N.* Semper existens. *C.* hinc cognitio est conditio necessaria & repræsentatur bonitas, etsi non sit ratio formalis movens. Finis item dicitur principium sui effectus in intentione, etsi ultimus sit in executione.

II. Causalitas materiæ & formæ, est unio utriusq;
2. Finis, est ipsa actio efficientis prout pendet à fine.

RATIO I. Quia positâ unione, id est dum materia se communicat formæ, & hæc actuat materiam, utriusque causalitas intelligitur in actu secundo. Ergo. Hinc causalitas materiæ vocatur ipsa receptio vel sustentatio formæ: hujus autem dicitur actuatio & determinatio materiæ.

RATIO 2. Quia causalitas finis debet esse præcisè dum ponitur ejus effectus, quem necessario secum infert: Ergo constituenda est in ipsa actione physica causæ efficientis, non quidem nudè & præcisè sumptâ, sed prout procedit à fine movente voluntatem ad ejusmodi actionem ponendam.

Obj. Motio finis præcedit actionem voluntatis
Dis. Motio in actu primo, sive res ipsa apta movere, & voluntati proposita *C.* motio in actu secundo. *N.*
 D sic

sic itaque sub diverso respectu causalitas finis formaliter tantum distinguitur à causalitate efficientis.

III. Causa Materialis & formalis in proprio genere genere nequeunt suppleri à Deo.

RATIO. Quia causare materialiter est recipere effectum & pati, illumque causare ex vacuitate & indigentia perfectionis: causare formaliter, est causare tanquam pars constitutiva compositi informando materiam: atqui neutrum convenit Deo enti perfectissimo; ergò nequit supplere utriusq; defectum in proprio genere, licet possit in genere causæ efficientis cum possit formam independentem à materia producere.

IV. Forma novæ introductio in subiectum, est prior: natura, expulsionem antiqua.

RATIO. Ideò enim expellitur antiqua, quia nova introducitur, & non vicissim: sic quia aquæ naturaliter debetur frigus, hinc Deus naturaliter non potest eam privare frigore, nisi eam contraria qualitate sc. calore affectam prævideat: ergò prius videt Deus calorem in aqua existentem, quàm frigus destructum: ergò etiam prior naturâ est introductio caloris; cur aliàs à Deo prius videretur? Dixi *prius natura*, tempore enim expulsio & introductio, generatio & corruptio sunt simul.

Obij. Expulsio formæ antiquæ est dispositio ad novam: Ergò est prior. *N. ans* est enim potius quid consequens inductionem, adeoque ejus effectus. *Vrget* forma vetus est impedimentum novæ *Dis.* impedimentum prius tollendum *N.* tollendum per ipsam positionem formæ novæ *C.* Sic non debet prius aperiri ostium quàm ingrediari, sed illud aperio per ipsum ingressum.

V. Sola agentia 1. rationalia, non 2. pueri & amentes, nedum bruta propriè agunt propter finem.

R A.

si.
RATIO. 1. Quia hæc sola formalem & reflexam inter medium & finem, ac inter triplicem objectorum bonitatem possunt instituere comparisonem, & cognoscere convenientiam mediorum cum fine: Res autem inanimatæ, quia cognoscitivæ non sunt, diriguntur in finem à Deo intentum, idè dicuntur potius *agi*, quàm *agere*: Deus etiam verissimè in actionibus suis ad extra agit propter finem, in quibus etiam habere potest pro fine creaturam, sed non ultimò.

RATIO 2. Quia pueris, amentibus & brutis deest sufficiens notitia, ut inter finem & media discernant finemque cum mediis formaliter judicativè conferant: dici tamen possunt bruta materialiter & instinctu naturæ, aut per species, quas vocant, *insensatas* per nullum sensum externum, aut notitiam experimentalem acquisitas, sed iis pro cujusque necessitate vel utilitate congenitas, media fini alicui proportionata applicare.

VI. Causa exemplaris 1. consistit in conceptu objectivo rei faciendæ: 2. est vera causa, saltem intentionalis.

RATIO. 1. Quia illud est idæa, ad quod artifex intendit, & quod imitando conatur exprimere: atqui hic est solus conceptus objectivus; ergo in hoc solo consistit; conceptus tamen formalis est conditio, sine quâ non posset imitari objectivum.

Obj. Cognitio formalis dirigit artificis operationem. *Dis.* dirigit activè *C.* passivè præbendo se imitabilem *N.*

RATIO 2. Licet enim physicè nil producat, tamen per objectivam sui repræsentationem dirigit intellectum operantis, ut aliquid efficiat: potest tamen reduci ad efficientem, aut melius fortè ad causam formalem extrinsecè dirigens artificem ad imitationem.

MOTUS, INFINITUM, CONTINUUM.

1. Motus tres sunt 1. species: Localis 2. proprie, non instantaneus, sed essentialiter successivus est.

RATIO. I. Quia conditiones hæ, ut habeat terminos positivos & contrarios: ut sit successivus per se, ficque ad terminum tendat; tantum accretioni, alterationi & motui locali conveniunt; ergo hæ tres sunt motus species. Motus verò ut sic, est *actus entis in potentia, prout in potentia est*; sive est transitus subjecti ab unâ formâ ad aliam.

RATIO 2. Quia in tali motu, qui fit cum transitu per medium, implicat aliquid simul eodem instanti adæquari spatio majori se; non enim sine replicatione res simul potest esse in termino à quo, ad quem & in medio. Ergo. Illuminatio solis, fit quidem simul in instanti, sed per diversas partes luminis in diversis partibus aëris, etsi prius natura producat in vicinioribus, quàm in remotioribus partibus.

II. Idem corpus nequit simul 1. moveri contrariè: Morulis 2. non salvatur tarditas motus.

RATIO I. Nulla res, corporea præsertim, naturaliter potest occupare duplicem locum sibi totaliter commensuratum: nec contrarium evincitur exemplo Nautæ, qui motâ navi versus occasum, curreret versus ortum: si enim utriusque motus æqualis est, soli pedes nautæ movebuntur sursum, ipse verò toto reliquo corpore maneret immotus eodem modo respondens fixis mundi polis &c. ac si planè quiesceret ac dormiret: secus contingeret: si res eadem supernaturaliter replicaretur.

RATIO 2. Quis enim observat morulas in cursu velocissimo Equi! aut quis credat eum respectu cursus solaris velocioris incomparabiliter plus quiescere

escere? quia sequeretur rotam e. g. æneam gyratam in interioribus radijs propè axin rumpendam. Consistit igitur velocitas in hoc, quod in quovis minimo tempore assignabili, mobile velocius majorem spatij distantiam, tardiùs verò, minorem spatij partem proportionaliter emetiatur.

III. Infinitum creatum actu implicat; etiam obiectivum in mente divinâ.

RATIO. Quia infinitum, cujus semper est aliquid extra accipere, sumptum categorematicè plures involvit contradictiones, si non directè, saltem consequenter e. g. sequeretur unum infinitum posse esse majus altero & non posse: Fore utrinque terminatum: fore creatum infinitum &c. & non fore: Deum posse infinitum creaturarum cumulum sine numero & mensurâ determinare, producere &c. & non posse; totum non esse majorem suâ parte &c. quæ negare præstat, quàm admittere aliquid lumini rationis repugnans.

Obij. 1. Deus videt omnia possibilia *Dis.* omnia distributivè id est, non tot, quin plura in infinitum, quo modo sunt visibilia ac possibilia tantum *C.* videt omnia collectivè *N.* videt etiam unâ cognitione omnia simul, simultate cognitionis *C.* objecti *N.* sic enim videt omnia syncategor. id est plura sine fine.

Obij. 2. Infinitum actu vel implicat quia creatum, vel quia præcisè infinitum, vel quia actuale est *N.* implicare ob singula prædicata seorsim sumpta, sed simul: & licet ratio infiniti rationem Entis creati formaliter ac directè non destruat, destruit tamen indirectè ac consequenter ob conjunctionem infiniti cum creatura; sic enim foret creatura & non foret.

IV. Repugnat 1. creatura perfectissima: 2. minimè verò creatura in infinitum multiplicabiles.

RATIO. 1. Quia inter creaturam quamcumque excogitabilem & Deum intercedit distantia infinita

nita, & à quavis creaturâ Deus est magis imitabilis; adeoque creatura perfectissima, Chimærica est.

RATIO 2. Dato enim quocunque numero finito, nulla inferetur contradictio cur Deus non possit adhuc aliquod individuum intra eandem speciem, aut alias species sine fine creare. Potentia autem Dei est potentia faciendi semper plura in infinitum, nequit verò facere simul Deus quantum potest facere, nec syncatog. reduci potest ad actum completum.

V. Continuum constat ex partibus 1. in infinitum divisibilibus: 2. ex nullis indivisibilibus.

RATIO. Quia continuum cujus partes termino communi copulantur, est quid materiale cujus essentia in hoc consistit, quod habeat partes integrantes: Ergò cum quælibet pars continui, licet minimæ quantitatis semper adhuc retineat essentiam rei materialis, & sit ejusdem speciei cum suo toto, consequenter etiam plures semper partes retinere debet. Quia cum demonstretur indivisibile si daretur additum indivisibili, non facere majus, aut extensionem (vel enim uniretur se toto, sicque penetraret: vel secundum sui partem, sicque non esset indivisibile) non est conceptibile, quomodo, & ad quid continuum haberet talia indivisibilia. Illa, quæ inflata vocant, merito ut somnia exsufflantur.

Obj. Globus perfectè sphæricus, tangit planum in indivisibili N. sed tangit in parte divisibili indivisibiliter, inadæquatè & incommensurativè sumptâ, non autem in parte divisibili divisibiliter acceptâ. *Verbo*: tangit, in parte minima, quam tamen determinatè ne Deus quidem possit assignare: sive tangit in parte æquivalenter, non formaliter indivisibili.

VI. In

VI. In continuo homogeneo partes potentiâ tantum distinguuntur: secus in heterogeneo.

RATIO. Quia carent entitates partium propriâ terminatione, sive negatione ulterioris extensionis quæ est complementum individuationis, quam si propriam & completam haberent non facerent unum per se. Item si partes forent actu distinctæ, daretur actu infinita partium multitudo. In *Heterogeneo* autem etiam antè designationem aut divisionem libenter concedimus v. g. manus, caput, pedes ob heterogeneitatem suam actu distingui. Uniuntur autem & terminantur partes continui seipsis sine modo superaddito, positis certis dispositionibus, approximatione alijsque conditionibus.

Obij. Pars cæli in oriente, non est illa quæ est in occidente. Ergo actu sunt distinctæ, *Dis. ans.* non est illa factâ assignatione, divisione aut non est illa Entitativè C. non est una eademque continuativè aut divisibiliter N. non enim pars ulla habet suam propriam individuationem completam, nisi post designationem vel divisionem.

LOCUS, VACUUM, TEMPUS, DURATIO.

1. Locus extrinsecus 1. est quid creatum: Intrinsecus 2. rectè constituitur in immensitate Dei.

RATIO. 1. Quia est ipsa superficies continentis corporis prima & immobilis v. g. aëris, aquæ, vestis &c. Licet autem materialiter superficies rerum ambientes identidem sæpè varientur: formaliter tamen locus extrinsecus manet immotus, quamdiu eidem loco fundamentalis & fixis mundi polis eodem modo correspondet.

D 4

Obij.

Obj. Turris in mœno præterfluente continuè mutat superficiem aquæ *Dis.* mutat illam materialiter spectatam *C.* formaliter, comparatam polis mundi *N.*

RATIO 2. Quia soli immensitati divinæ virtualiter extensæ & secundum diversas totalitates replicatæ seu ampliatae ac in immensum diffusæ, conveniunt conditiones ad locum intrinsecum vel fundamentalem requisitæ; nempe ut sit basis omnis locationis & locati: ut omnes particulares capacitates complectatur, & cum ipsdem intimè penetretur: ut sit omni locabili & loco prior naturâ & tempore, sitque quid fixum & invariabile &c. quod patebit consideranti.

11. Præsentia localis est ipsa res locata, connotans certum locum intrin: & extrinsecum.

RATIO. Quia his positis hoc ipso infallibiliter res per seipsam erit in hoc vel illo loco; si enim res per aliud sit in loco, non ipsa res, sed illud aliud formaliter loco coëxistet.

Obj. Si Deus de novo crearet Petrum hic, ergò nihil de novo erit in Petro *Dis. seq.* nihil novi intrinsecum *C.* extrinsecum *N.* connotabit enim aliam superficiem ambientem & partem aliam virtuales divinæ immensitatis. Adeoque in entibus respectivis potest fieri transitus de contradictorio ad contradictorium absque mutatione intrinsecâ ullibi factâ, secus in absolutis.

Quæres. Quid est Deum esse in spatio imaginario supra cœlos? *R.* Est Deum esse per suam substantiam quasi infinite diffusam & virtualiter extensam actu & essentialiter ibi, ubi potest esse creatura. Non autem spatium imaginarium aliquid actuale à Deo distinctum significat.

Duo

*III. Duo corpora possunt esse in eodem loco; & unum
in duobus locis discretis.*

RATIO. Quia neutrius vel probabilis implicantia
affèri potest 1. enim sic de facto corpus Christi
penetravit januas clausas Joan. 20. & impenetratio est
tantum secundarius effectus corporum, quem Deus
impedire potest. 2. cur non possit unum idemque
corpus per replicationem poni aut definitivè aut cir-
cumscriptivè in diversis locis discretis, si duo possint
poni in uno loco penetrativè?

Quæres. Possitne corpus replicatum suscipere
contraria? *R.* Ita, æquè ac si realiter foret multiplex,
foret enim tale corpus multiplex virtualiter & pluri-
bus æquivaleret. Hinc posset Petrus replicatus Ro-
mæ mori, & vivere Herbipoli, unus miles Cæsareanus
sufficiens foret replicatus sufficienter, ad hostes om-
nes profligandos &c.

*IV. Vacuum sic horret natura, ut virtute humanâ
neutiquam, fortè nec Angelicâ fieri possit.*

RATIO. Quasi formalis & proxima videtur esse,
specialis aliqua virtus adhæsiva, singulis corpo-
ribus à Deo indita, vi cujus imminente periculo
vacui tam tenaciter unum corpus alteri cohæ-
reat, ut licet eidem non uniatur, sed tantum conti-
guum sit, nullâ tamen vi, saltem agentis corporei ab
illo divelli possit. Sic videmus corpora gravia metu
vacui ascendere sursùm, ut aqua in anthijs, & levia
deorsum: omnibus verò experimentis quibus vacui-
tæ hætenus insudârunt, nil minùs probatur, quàm
vacuum: ad summum probant aërem violentâ extra-
ctione rarefieri, & corpuscula varia per poros cor-
porum ingredi. An verò virtuti angelicæ concedi
possit ejection omnium corporum ex cubiculo v.g.
D s pro-

problema sit: Probabile est Deum id non permissurum, ne turbetur ordo universi.

V. Tempus formale 1. est numerus motus secundum prius & posterius: 2. Fundamentale est aternitas Dei.

RATIO 1. Quia tempus creatum, verum quidem estens reale, at non permanenter existens, sed successivè fluens ac continuè secundum partes divisibiles priores & posteriores. Per instans intellige tempus divisibile inadæquatè sumptum. Nec malè adderetur in definitione temporis, *motus cælestis*, hic enim maximè fixus ac stabilis est, ad cuius advertentiam intellectus numerare posset actiones, easque mensurare.

RATIO 2. Sola enim divina æternitas, sive virtuales existentie divinæ replicationes habent requisita ad tempus intrinsecum. Est enim prima basis & radix omnis durationis: est regula universalis cui omnes res aliæ coexistere debent: est stabilis & immutabilis: est denique suo modo formaliter diversa & heterogenea, quæ sufficientem in durationibus rerum creaturarum diversitatem possit inducere.

Obij. Tempus habens partes priores & posteriores nunquam esset præsens. *Dis.* nunquam fluenter *N.* permanenter *C.* sic etiam unitur fluenter illi quod non est, immediatè tamen antè fuit, aut erit.

VI. Duratio non est modus 1. à re durante distinctus: 2. Tempus hodiernum reproduci nequit.

RATIO. 1. Positâ solâ re actualiter existente, ac tempore formali & fundamentali, cui velut connotato coexistat, omni aliâ formâ sublatâ, hoc ipso formaliter intelligitur res durare, id est, habere permanentiam sui in esse: Ergo omnis entitas modalis superflua est,

RATIO

RATIO 2. Quia hodiernum tempus cum essentialiter correspondeat huic & non alteri virtuali parti æternitatis divinæ, ac dicat successionem immediatam tempori hesterno: si reproduceretur, foret tempus hodiernum & non foret: habet igitur motus hodiernus non entitative tantum, sed formaliter sumptus successionem hanc, quod immediatè sequatur hesternum, & antecedit crastinum.

C O S M I C A.

1. Mundus nec 1. fuit, nec esse potuit 2. ab æterno, etiam quoad entia permanentia.

RATIO 1. Quia quidquid est extra Deum à Deo est, dicitur autem *Ioan* 1. omnia per ipsum facta sunt & *Gen* 1. in principio creavit Deus &c. atqui mundus est extra Deum; ergò factus à Deo, libere quidem in æquinoctio verno sc. in mense Martio cum sol arietem ingreditur, & ex nihilo, isque unicus tantum & perfectus in suo genere.

RATIO 2. Quia sic firmitus sit argumentum contra Arrianos sc. nulla creatura potuit esse ab æterno: atqui Filius Dei fuit ab æterno; ergò non est creatura. Item saltem consequenter creatura juncta cum æternitate implicat, exigit enim creatura juxta *S. Damasc. L. 7. de fide orthod. c. 8.* transire de non esse sui, ad esse sui; nec tantum prius natura, sed etiam tempore debuit prius fuisse sub nihilo sui & subiecti. Estq; defectus non tam ex parte omnipotentiae Dei, quam rerum creabilium, quæ ab æterno quidem possibiles sunt, sed non *pro æterno*. Quia nullum est argumentum à sensu hypothetico impossibili ac Chymærico ad sensum absolutum v. g. si sol fuisset ab æterno, illuminasset ab æterno.

II. Cœli sunt 1. tres, 2. Compositi, 3. Inanimati, 4. In-
corruptibiles, 5. Sydereum probabilius est fluidum.

RATIO 1. Quia plures statuendi nulla urget ne-
 cessitas, etsi fortè in plures regiones possint divi-
 di: Et Paulus ait 2. ad Cor. 12. Raptum se usque ad
 tertium cœlum se. Empyreum. Primum autem cœlum
 in quo sunt stellæ fixæ est firmamentum, alterum sep-
 tem planetarum. RATIO 2. Quia cœlum est ge-
 neratum ex aquis, uti communiter docent SS. PP.
 apud Delrio in Gen. v. 6. n. 36. Ergo est compo-
 situm. RATIO 3. Quia nec Organici sunt, nec ulla
 operationes vitales habent: Ergo animam non ha-
 bent, uti asseruit Origenes damnatus in Conc. Constan-
 tinop. RATIO 4. Quia carent principio saltem a-
 ctivo intrinseco corruptionis, & qualitatibus contra-
 rijs; unde enim has colliges? quod agens naturale ta-
 les inducere poterit? adeoque à solo Deo extrinsecè
 corrumpi possunt. RATIO 5. Quia excepto Em-
 pyreo, si fluidi ponantur cum plerisque RR. Mathemati-
 cis, facilius varia Phœnomena recenter visa explican-
 tur, uti & maculæ in sole repertæ, & motus planeta-
 rum. Sin autem Jobi 37. dicantur ære fusi, intellige
 quod statum habeant perpetuum ac constantem quem
 amittere nequeant; item verba illa, non Jobi, sed E-
 liud juvenis ignari censentur.

III. Astra ignea 1. non sunt, 2. moventur ab in-
telligentiis: 3. in effectus sublunares influunt.

RATIO I. Nisi essent corpora solida, motu conti-
 nuo dissolverentur, nec tam constans appareret
 eorum figura rotunda: & quod pabulum sufficeret?
 potissimam habent lucem à Sole astra minora: tamen
 etiam propriam sibi congenitam habere videntur;
 differunt quoque specie inter se & à cœlo, uti colli-
 gitur ex diversis proprietatibus ac operationibus.

RATIO 2.

RATIO 2. Non enim moventur à forma sua intrinseca, alias seipsa determinarent potius in hanc, quàm illam partem, adeoque agendo immanenter, forent viventia: virtus humana debilior, nimium defatigaretur: Item Deus suavi providentiâ inferiora per creaturas superiores gubernat. Ergò benè dicitur ab Angelis, motoribus liberis, incorporeis & spiritibus administratorijs ad Dei nutum moveri. Terram verò immobilem & stabilem esse semper, definitum est contra Copernicum sub Paulo V. Anno 1616.

RATIO 3. Quia influxus hic patet experientia: nonne Sol calefacit, illuminat, exsiccat, liquefacit inferiora? & influxus hic astrorum non solum per qualitates sensibiles, sed etiam occultas contingit.

IV. Elementa sunt tantum, quatuor: in proprijs locis suis, 2. nec gravitant, nec levitant.

RATIO I. Quia tantum igni, aëri, aquæ, & terræ convenit hæc Arist. definitio; Elementum est id, quo aliquid componitur primo inexistente, indivisibili specie in aliam speciem: & quia tantum quatuor sunt corpora, quæ duas qualitates primas combinatas habent: ergò quatuor tantum elementa sibi contraria.

RATIO 2. Quia in loco proprio quale est terræ centrum, ignis, concavum lunæ, virtutes motivæ intrinsecæ Elementorum finem suum obtinent, nec illud bonum obtentum fugare conantur, sed quiescunt.

Obij. Ergò aqua supra terram fluens non gravitat. *N.* est enim ille locus tantum proprius secundum quid ac respectivè, non autem simpliciter, cum tendat adhuc ad inferiorem, sustentetur autem interim à corpore graviore. Causa cur Urinatores sub aquâ non gravitentur, est quod inferiores partes aquæ cum superioribus concammerationem faciant easque sustentent, ideoque pondus non sentitur.

V. Pri-

V. Primæ qualitates 1. quatuor positivæ sunt; 2. inter se & à substantijs realiter distinctæ.

RATIO I. Quia definitio Arist. quæ nequè ex alijs, neque ex se mutuò, sed ex quibus oriuntur cæteræ sc. qualitates secundæ, solis primis sc. calori, frigori, humiditati & siccitati conveniunt, ex quarum varia temperie aliæ nascuntur v. g. color, odor, sapor &c. Lux, sonus, impulsus &c. sunt qualitates *neutræ*, id est, nec primæ, nec secundæ, utpote quæ nec alias gignunt, nec gignuntur ab alijs. Nec enim Lux formaliter per intrinsecam mixtionem producit v. g. calorem vel siccitatem, sed velut efficienter tantum.

RATIO 2. Quia verè agunt, repatiuntur & resistunt ergò positivæ sunt, distinctæ à substantiâ à quâ invariata separantur, aut ea sublata manent, ut fit in SS. Eucharistiâ. Frustra etiâ contradicit Arriaga, humiditatem v. g. non distingui à substantia aquæ. Est autem ignis calidus in summo: aqua sic est frigida: aër sic humidus & terra sicca in summo, omnesque calores in omnibus mixtis & elementis sunt ejusdem speciei, quia se mutuò intendunt.

VI. Elementa immediatè 1. transmutari possunt; 2. manent in mixtis tantum virtualiter.

RATIO I. Cur enim paucillum terræ, aquæ injectum in luculentum ignem, non immediatè converteretur in ignem? Fateor tamen Symbola facilius transmutari, quàm dissymbola.

RATIO 2. Quia si manerent secundum suas formas, vel forent omnes formæ quatuor elementorum in una parte materiæ; vel una forma in hac & altera in aliâ materiæ particula: neutrum dici potest: Ergò. Sunt igitur virtualiter tantum in mixtis

mixtis, id est, secundum primas qualitates suas nonnihil refractas & inter se ob mutuam pugnam temperatas; adeoque in omni mixto est forma mixti propria, distincta à formis elementorum.

METEORA.

1. *Horum Materia est vapor 1. & exhalatio: causa efficiens, 2. sol aliq; astra 3. sedes præcipua est aër.*

RATIO 1. Quia ex tenuissimis ejusmodi particulis, quas corpora elementaria, vi caloris dispositas sursum exspirant, omnia Meteora propriè dicta generantur; definitur enim *Meteorum*, esse mixtum imperfectum in sublimi plerumquè nascentis, ex halitibus sursum ascendentibus. Vapor est spiratio calida & humida v. g. fumus ex ollâ ferventi ascendens: Exhalatio est anhelitus terræ calidus & siccus.

RATIO 2. Quia talia sydera per calorem ac alias occultas influentias halitus ex inferioribus corporibus extrahere solent, aut frigore suo condensare, inde postea fulmina, tonitrua, grando nives &c.

RATIO 3. Quia etsi locus eorum sit triplex sc. viscera terræ ubi sunt terræ motus, scaturigines fontium, metalla & sinus aquæ, ubi sunt fluxus & refluxus, maris falsedo; tamen præcipua sedes est tota aëris regio, & per aëris tres regiones sc. infimam, mediam, supremam vapor & exhalatio turmatim peregrinantur, neque consistunt unquam donec vapor ad secundam, exhalatio verò ad tertiam interdum aëris regionem assurgat, undè varij oriuntur effectus v. g. Irides, nebulæ, Lapides, ros, faculæ, cometæ, lanceæ, Dracones &c.

III. Ter-

II. Terra motus causa præcipua sunt ignes subterranei exhalantes, & foras erumpere contententes.

RATI O. Sumitur ab experientiâ: hinc frequentius ejusmodi terræ commotiones in vere vel autumno accidunt, quod tum major sit exhalationum copia: Item cur montosæ & cavernosæ regiones magis sint obnoxia, quia sc. plures habent specus subterraneas: denique cur frequentiores in regionibus meridionalibus, quàm septentrionalibus, quia sol majorem in illis, quàm in his calorem producit, sicque plures extrahit exhalationes. Neque mirum hos subterraneos spiritus inclusos urbes totas & montes in altum excutere ubi enim intrâ angustius condensati rarefcunt, se constringi non sinunt, sed quâvis data porta erumpunt. Simile quid patet in flamma pyrij pulveris accensi in cuniculis & tormentis.

III. Meteora pro numero Elementorum sunt quatuor sc. terrea, Lucida, ignea, aquea.

RATI O. Quia 1. præter motus & horribiles concussiones in terra generantur metalla quorum materia juxta Aristotelem est halitus humidus intra terræ viscera, præsertim intra lapides conclusus, & ibidem ob circumstantis terræ siccitatem & frigus coagulatus. Septem species metallorum numerantur sc. aurum, argentum, æs, ferrum, plumbum, stannum, argentum vivum; ad quas reliqua pertinent aut ex illis permixta, aut tantum accidentaliter discrepantia. *Aurum potabile* arte chymica confectum, varios in Medicina usus habet. 2. quia Lucida meteora, quæ lucis artificio fiunt & solum apparent certam habentia signum; quinque præcipuè numerantur sc. Virgæ, fovea, corona; parelia & Iris, 3. Meteora ignea sunt exhalationes ventuosæ vi solis ac siderum è corporibus pinguibus extractæ, & vel calore solis, vel vehementi agita-

agitatione, vel per antiperistasin accensæ. 4. Denique Aquea meteora sunt illa, quæ fiunt ex vapore & sunt substantialiter aqua; suntque in variis locis alia in aëre, ideoque aërea dicuntur, ut Nebulæ, nubes, pluvia, ros &c. alia super terram: alia in terræ visceribus, ut fontes flumina, scaturigines &c.

IV. Fontes & flumina 1. universaliter nascuntur ex Mari: 2. Therma calorem suum habent ab ignibus subterraneis.

RATIO 1. Quia hoc conformius est S. Scriptura *Ecl. 1.* ait: de mari omnia flumina prodire, & reverti, ut iterum fluant; nec melior est modus explicandi eorum originem, quia cum mare per influxum tot fluminum non crescat, signum est alicubi se rursum exonerare. Dixi *universaliter*, non enim improbabile est aliquos fontes aut lacus in summis montibus, à pluvijs, aut vaporibus terræ inclusis & sursum ascendentibus in aquas & fluvios minores degenerare.

RATIO 2. Quia dum aquæ materiam igneam transeunt; incalescunt, & à qualitatibus corrosivis mineralium vim sanativam hauriunt: sic acidulæ suum saporem partim ex sale fossili, quem abluunt, partim ex aliis mineralibus aut metallis accipiunt.

V. Mare salsum 1. creatum à Deo; patitur 2. fluxum & refluxum ob Sympathiam cum motu Lune.

RATIO 1. Quia etsi probabiliter falsedo referatur in copiam exustarum exhalationum mixtarum cum aquâ marinâ, nec satis à calore solis decoctarum; *Fromondus* sub maris fundo statuens montes, ait, ignes ardentes in nitro, sulphure, bitumine, alumine hunc saporem salsum in mari causare; probabilissimè tamen docet *Gabriel Beatus* speciali Dei providentiâ sic ordinatum esse, ut aquæ marinæ sale condita

E

ditæ

ditæ à putredine fervarentur & in alimentum piscium
serviant; cum juxta Medicos sal sit principium omnis
nutritionis.

RATIO 2. Quia æstus hic mirabilis Marinus,
saltem in plerisque locis, cursum & periodos lunæ se-
quitur ac imitatur; cum eâ crescit ac decrescit: &
patet experiëntiâ Lunam, maximè in locis humidio-
ribus dominari; quanquam etiam ab alijs causis pro-
veniat v. g. ab occultis siderum influentijs, certo ter-
ræ situ, maris fundo &c.

VI. *Ventus, est aëris, ac aliorum corpusculorum, id-
est, vaporum & exhalationum latentium in eo
agitatio.*

RATIO. Quia sic aërem etiam flabello concita-
tum, vel alia ratione commotum passim ventum
appellare solemus. Vis autem motrix ventorum ori-
tur partim à nubibus, partim ab alijs exhalationibus,
nunc solis calore rarefactis, nunc proprio frigore con-
densatis; nunc sursum ascendentibus, nunc deorsum
tendentibus.

ORTUS RERUM ET IN- TERITUS.

I. *Generatio est mutatio totius in totum, nullo sen-
sibili remanente, ut subiecto eodem.*

RATIO. Quia hæc Aristotelis definitio genera-
tionem substantialem maximè ordinariam & pro-
ut conversio est benè explicat, & vix melior afferri
potest. Etsi fortè clariùs definiri possit cum Oviedo:
Est productio termini substantialis dependenter ab in-
fluxu materiæ facta. *Generatio viventium* rectè di-
citur, Origo viventis à vivente in similitudinem na-
turæ, id est, ut genitum simile sit in natura specificâ,
aut saltem genericâ quod sufficere docet Cornæus.
Contra definitionem generationis ut sic.

Obj.

Obij. Productio formæ mundi, cœli & Elementorum fuit generatio, non tamen mutatio: Ergo non omnis generatio mutatio est. *Dis. ant.* non fuit mutatio pro priori temporis *C.* forma enim eodem instanti fuit congenita, quo creata fuit materia. Non fuit mutatio pro priori naturæ sive ut *Rhodes* ait, non fuit mutatio virtualis *N.* potuit enim materia absolute carere formâ, aut saltem concipi pro priori sine formâ.

II. Conversio generatim 1. est transitus unius rei in aliam, 2. Non quidlibet in quidvis converti potest.

RATIO 1. Quæ hæc definitio omni conversioni etiam accidentali convenit; & insinuat conditiones præcipuas ad conversionem veram requisitas sc. ut habeat duos terminos positivos, quorum unus sit terminus à quo & desinat, alter ad quem & incipiat; Item ut sit connexio physica & substantia præcedens v. g. Lignum destruatur, vi inceptionis substantiæ novæ v. g. Ignis. Denique ut remaneat quid positivum commune utriq; in quo termini conversionis sibi mutuo succedant, quorum totalis & ultimus est totum: formalis & immediatus v. g. in hominis generatione sunt formæ partiales, sive ipsa anima dispositionibus positis debita. Illud commune remanens, ordinariè est materia prima, in quâ duæ formæ substantiales simul esse nequeunt: extraordinariè potest esse tantum accidens v. g. in verâ conversione Physica SS. Eucharistiæ remanent accidentia panis & vini, nil autem prioris substantiæ.

RATIO 2. Quia in multis rebus deficit conditio ad conversionem necessaria: quam v. g. connexionem habet Angeli creatio cum corruptione ligni vel lapidis &c. Ergo non quidvis in quidlibet converti potest.

**III. In Corruptione substantiali non datur resolutio
usq; ad materiam primam.**

RATIO. Quia patet experientia in homine mortuo eadem manere accidentia, quæ fuerunt in vivo v. g. præter materiam primam eandem quantitatem, quæ est commune immediatum subiectum aliorum accidentium sc. figuræ, magnitudinis, cicatricis, coloris, caloris &c. Et quæ obsecro foret causa productiva novorum accidentium v. g. caloris, coloris &c. Si cui in media nive amputaretur caput. Est autem corruptio substantialis *Mutatio totius ex toto*, formaliter non est actio positiva, licet eam naturaliter semper habeat adjunctam; non per se, sed per accidens à naturâ intenditur: differt ab annihilatione, quæ est desitio in nihilum rei simpliciter.

Obij. Non potest accidens transire de subiecto in subiectum. *N.* hoc axioma Thomisticum cum Oviedo: nonne potest accidens de causa efficiente transire ad aliam? potest enim produci à causa creata, & postea conservari à solo Deo: vel *Dis. ass.* non potest transire accidens, vel subiectum mutare, quasi *localiter* merè migrando in aliud vicinum *C.* non potest mutare *inharenter* sc. destructo priore subiecto, immediate nequit subiectari in alio succedente *N.* quia cum quantitas remanens sit subiectum commune accidentium, non transit de uno in aliud.

**IV. Augmentatio 1. fit motu successivè continuo
per partes aliquotas: 2. Datur terminus magnitudinis & parvitas.**

RATIO 1. Quia augmentatio substantialis, transitus substantiæ minoris ad maiorem juxta Aristotelem est motus propriè dictus, qui non simul, & in instanti, sed successivè fit per partes determinatas; uti successivè disponuntur partes substantiæ novæ addendæ.

dendæ. Neq; etiam sit interruptè per morulas, cur enim agens post operationem unius instantis debeat interquiescere? cum sit agens necessarium & passo sufficienter applicetur, neque per effectum immediate præcedentem impediri sed juvari potius videatur. Fit demùm per partes aliquotas, quia omnes proportionales & singulæ, ne intentionaliter quidem, multò minus Physicè determinari possunt aut attingi.

RATIO 2. Quia moraliter saltem corpora viventium videntur ejusmodi terminum habere, ultra quem naturaliter crescere & decrescere nequeant; propter operationes suas, ad quas exercendas opus est variis Organis certa proportionem dispositis & connexis, non autem inter se nimis distantibus, aut nimium contractis: aliter ratiocinandum de absoluta Dei potentia, & si Physicè loquamur, sic enim res saltem inanimatæ in infinitum crescere & decrescere possunt.

V. *Nutritio omni viventi necessaria; sit per intussumptionem alimenti, & conversionem in aliti substantiam.*

RATIO. Quia calor naturalis in omni vivente, cum naturæ sit igneæ, vorax est, & sustentatur ex humido radicali, velut ignis ex oleo: cum igitur in illud perpetuò agat, nisi ipsum humidum per alimentum nutriatur ac reparetur, exsiccabitur. *Alimentum* verò viventis debet esse substantia quædam materialis composita, quia jactura substantiæ reparari debet: & in alimento debet esse materia primæ formæ substantialis viventis capax. Vix autem unquam totum alimentum in substantiam aliti convertitur.

Obij. Solis odoribus multi aliquamdiu vitam sustentârunt ut cœci odore carniū N. quia licet probabile sit quod odor non sit purum accidens, sed per expirantes particulas subjecti odoriferi propagetur,

E 3

non

non tamen sufficit pro alimento, cum talia corpuscula sive fumosi halitus non deorsum in stomachum, ubi prima fit concoctio deferatur, sed immediatè sursum in cerebrum ascendant. De cocis dici potest, quod ciborum exhalationes etiam partialiter in stomachum descendant, & ab eodem velut attrahentur, sicque partialiter saltem appetitum satient; præsertim quod parum caloris interni habeant & minus alimento indigeant.

VI. Homo ob necessitatem nutritionis etiam ab intrinseco mortalis est, uti & omne vivens.

RATIO. Quia mortalem esse ab extrinseco certum est ex S. Scripturâ, & quotidiana experientia docet nullum hominem vitam suam in æternum conservare posse ob contrarias ciborum variorum qualitates in quibus superandis vis stomachi tandem debilitatur: tùm licet non implicet Deum creare hominem in tali statu, in quo tam ab intrinseco, quàm extrinseco immortalis sit, tamen de facto, licet nullum à cibis aliisque causis extrinsecis valetudinis damnum pateretur, ob ipsam pugnam partium heterogenearum & qualitatum contrariarum quas continent, infallibiliter tandem contingeret ut hæc, vel illâ qualitate victrice & alterâ expugnata, mors hominis sequeretur.

ALTERATIO, INTENSIO, RA- REFACTIO.

I. Alteratio 1. est motus ad qualitatem sensibilem, mediam vel extremam: 2. exigit distinctum passum ab agente.

RATIO 1. Sic enim distinguitur ab accretione, quæ est ad quantitatem; & à latione, quæ terminatur ad locum: fertur ad qualitates non spirituales, sed sensibiles sive primas, sive secundas contrarium habentes, hinc corruptiva alteratio propriè talis est, non perfectiva tantum.

RA-

RATIO 2. Quia idem non potest agere in seipsum actione saltem univoca, sic calidum ut quatuor, nunquam seipsum intendit aut facit calidius; caloris intensio in fœno & fimo columbæ oritur à calidioribus aëris particulis interclusis, & terræ spiritibus sursum ascendentibus. Æquivoca actione idem agit in seipsum v. g. aqua in seipsâ frigus restaurat, animal in se motum & calorem reparat.

II. Simile univocum non potest naturaliter agere in aliud sibi simile intendendo ejus qualitatem.

RATIO. à priori difficulter assignatur; potest tamen deduci partim ex incapacitate, & partim ex resistantiâ ipsius subiecti, quod talem actionem terminare deberet: Si enim hoc qualitatem illam in quâ convenit cum agente habet propriam & amicam, non expectaret actionem alterius agentis, sed intendendo in seipso præveniret: sin autem inimicam agnoscit, ut aqua calorem, mirum non est quod à peregrino subiecto simili in intensione qualitatis gradum ulteriorem non sinat addi, sed illi & alijs gradibus resistat. *Conf.* quia nullum agens potest producere formam quam non continet: atqui calidum ut 4. non continet gradum quintum, quem in simili produceret: Ergò. Communis & bona AA. ratio etiam est, quia cessaret finis agentis, quod ideo agit, ut passum sibi assimilet, atq; à posteriori ostenditur varijs experientijs.

Obj. Calidum ut quatuor in materia densiori habet majorem vim agendi, quàm in materia rara; virtus enim unita fortior: ergò sic simile poterit agere in simile. *Dis. ans.* habet vim majorem *Extensivè* C. id est, ad majorem sphæram extendi potest, & celerius operari. Habet vim majorem *Intensivè* id est, plures gradus producere potest, quam actu habeat N. sic etiam virtus agendi ex multiplicatione partium crescit tantum extensive ut longius, fortius & facilius agat. Hinc duæ Lucernæ lucidæ ut 6. simul agendo in eodem medio, nonnisi lumen ut 6. producunt.

III.

*III. Actio in distans 1. nullam spargendo virtutem
per medium naturaliter implicat 2. secus super-
naturaliter.*

RATIO 1. Quia experiētiā nullā contrarium
probari potest: sic enim sol interposito pariete
non illuminat, nec ignis calefacit, nec species visi-
biles ad oculum perveniunt &c. Ergo ut agens produ-
cat effectum in passo, debet illi facere præsentem vir-
tutem suam, quod fit hanc spargendo per medium;
sic Magnes virtute sympathica trahit ferrum, torpedo
piscis stupefacit manum &c.

RATIO 2. Quia non apparet implicantia cur
Deus nequeat supplere necessariam aliā conditionem
indistantiæ agentis à passo; ac decernere con-
cursum in spatio viciniore negare causæ secundæ;
eidem tamen præbere in loco remotiori ad producen-
dum effectum.

Obij. Juxta dicta superius actio est indistinctum
exercitium causæ: ergo nequit causare, nisi ipsa en-
titas causæ sit in loco ubi causat. *Dis seq.* si tō agere
sumatur velut activè C. si passivè N.

*IV. Intensio fit per additionem gradus homogenei ad
gradum in eadem parte subiecti.*

RATIO. Sicut enim simpliciter calidum constitui-
tur per calorem simpliciter productum, ita magis
calidum per plus caloris constitui potest ac debet:
quis neget in aqua bulliente plures esse gradus caloris,
quàm in tepidâ? quomodo agens passi qualitates ali-
ter intendet, nisi plurium ejusdem qualitatis partium
additione? Sufficiunt autem gradus homogenei e.g.
duo primi gradus caloris omninò similes A. B. super-
naturaliter saltem positi in eadem parte subiecti, ut
major fiat intensio caloris; ad quid ergo heterogenei?

Obij. Ergo non est ratio cur unus gradus sit pri-
mus,

mus, alter secundus aut octavus. *Dis.* si spectetur quasi præcisè secundum se & materialiter *C.* si quasi formaliter in ordine ad causam primam determinantem aut ad alias circumstantias extrinsecas *N.*

V. Rarefactio formaliter consistit in majori partium dilatatione; quam comitatur corpusculorum intromissio.

RATIO. Quia in hac sententia optimè explicatur quomodo in corpore raro non detur partium earundem bilocatio; nec in condensatione penetratio; quin vel ipsum nomen rarefactionis insinuat fieri insensibilem saltè, partium aliàs condensatarum divulsionem, supposito præsertim nullum omninò corpus reperiri, etiam fluidum, quod poris careat. Evincit experientia in aqua bulliente; in oleo quod apertis poris intramittit extranea corpuscula ne vacuum sequatur.

Obij. In ventosâ caro rarefit, & in thermometro aër sine intramissione corpusculorum *N.* dum enim in scarificatione caro intumescit, pori ejus magis dilatati recipiunt corpuscula ignea & aërea: & per vitri thermometri poros insinuare se possunt corpuscula; sive subtiliores partes intra aquam latentes sursum ascendere &c.

Clamas vas glacie plenum non deberet rumpi. *N.* rumpitur autem, non metu vacui, sed quia impar est nimiae frigiditati; hinc vas æneum in quo licet aqua congelaretur, non rumpitur.

VI. Datur 1. Antiperistasis; 2. vera actio & reactio: 3. agens intra Spharam suam agit uniformiter, difformiter,

RATIO I. Sumitur ab experientia qua convincimur aquas fontanas calidiores esse in hyeme ob circumobstantiam contrarij frigoris, quod per modum

E;

dum

dum conditionis impedit evaporare exhalationes igneas sursum per aquam à terra ascendentes. Fit autem illa intensio à forma substantiali, si qualitas sit amica subiecto: secus ab agente extrinseco incluso occasione contrarij obsidentis.

RATIO 2. Patet in ferro candente, quod ubi aquæ immergitur, incalescit aqua & ferrum frigesit: Ergò ager ferrum candens in aquam; & hæc reaget in ferrum, & eodem quidem instanti. Videtur tamen subindè defectu conditionis alicujus dari actionem sine reactione v. g. quis credat festucam siccam projectam in ignem luculentum reagere in illum?

RATIO 3. Sic enim duo inæqualiter distantes ab igne inæqualem sentiunt calorem: adeoque cum agentia naturalia de se semper agunt in sphæram; quo remotior est à causa sua effectus, eò debilior est.

ANIMA ET VITA.

1. *Anima est: actus primus corporis organici &c.*
2. *Triplex est, Vegetativa, Sensitiva, Rationalis.*

RATIO 1. Quia sic accurate explicatur natura definiti. Per id corpus organicum intelligitur materia prima variis substantialibus formis partialibus affecta & disposita ad formam principalem & ultimam.

RATIO 2. Quia saltem de facto nulla, datur anima quæ non unam ex his tribus differentiis participet; etsi Probabile sit alias animas alterius rationis esse possibiles. Unica in quovis vivente est, ac sufficit anima, cum maximè par sit diversissimis in eodem supposito operationibus.

11. *Dari realem animarum successionem, etiam in generatione hominis, Authoritati & rationi conformius est.*

RATIO. Quia haud inconueniens est formam aliquam viventis esse dispositionem *transcendentem* ad aliam

95.
aliā posteriorem perfectiorem, ut hæc introducta
cesset illa, idque patet in formicis vetulis & bombici-
bus. Vide S. Thom. 1. 2. contra gentes c. 98. adeoque
animæ quæ fiunt in Embryone rectè vocantur pro-
dromæ, sive animæ viales quod materiam magis præ-
parent ad nobilissimam animam rationalem. Item
communis DD. sententia est marem animari anima
rationali circa diem 30. vel 40, foemellam circa 80. &
interim crescere foetum per intus sumptionem alimen-
ti: Ergò vivit: atqui non vita rationali; ergò vel ve-
getativa vel sensitiva tantum, adeoque non erit ho-
mo, sed vivens in specie aliquā innominatā plantæ vel
bruti.

III. *Anima brutorum simpliciter divisibiles sunt in
partes integrantes homogeneas.*

RATIO. Quia sunt entia materialia & corporea:
Ergò in partes divisibilia; statuimus enim conce-
ptum metaphysicum Entis materialis & corporei in
divisibilitate integrali partium; uti è contrario con-
ceptum rei spiritualis in indivisibilitate ex qua essen-
tia reliquæ omnes promanant proprietates. Mate-
ria sanè divinitus privata quantitate, corporea adhuc
foret, quia in partes entitativas divisibilis; Et anima
rationalis aut angelus in diversis locis constituitur per
varias totalis essentiæ suæ replicationes.

Obj. 1. Diversæ partes animæ equinæ exigunt
diversas organizationes: Ergo partes sunt heteroge-
næ *Dis. ans.* Singulæ partes pro se seorsim sumptæ.
N. prout cum aliis considerantur *C.* Cur autem una
pars potius uniatur capiti, id oritur à causis & circum-
stantiis extrinsecis determinantibus, non ab intrinseca
partium entitate. Obj. 2. Anima bruti secundum se to-
tam non videt, &c. N. vel *Dis.* non exercet huiusmo-
di operationes secundum se totam immediatè *C.* me-
diatè N. sc. pars animæ in pede, videt mediantibus
aliis in oculo, quibus continua est.

IV. *Partes*

IV. Potentia 1. realiter identificantur anima 2. inter se tamen formaliter & specificè differunt.

RATIO 1. Quia anima per seipsam immediatè influere debet in actus vitales, quæ tales, ut censeatur præmio aut supplicio digna: alioquin solæ potentia propriè viverent, forent liberæ, intelligerent &c. Ergò frustranea est realis illarum diversitas. Quia si ita distinctæ essent, non experiremur oculum & aurem e. g. non percipere suum objectum cum intellectus vehementiori contemplationi intentus est.

RATIO 2. Quia tam anima, quàm potentia formaliter sumptæ definitionibus diversis definiuntur; Ergo conceptibus specie logica diversis exprimi possunt objectivè præscindendo animam à potentiis, vel intellectum à voluntate &c. quæ quidem intrinseca diversitas ex variis connotatis extrinsecis colligitur.

Obij. Potentia materiales necessariò realiter differunt ab anima rationali spiritali *Dis.* differunt quoad ipsam animam *N.* inadæquatè, ut includunt organa *C.* *Vrges* earum operationes materiales non possunt recipi in anima spiritali *T. Instas.* sunt actiones immanentes: ergò debent recipi in principio eas eliciente *Dis. Cons.* in principio totali, vel in supposito *C.* in principio proximo & partiali sc. in animâ *N.*

V. Vivant sic datur conceptus univocus Deo, & creaturis viventibus conveniens.

RATIO. Quia omnia viventia conveniunt in hoc quod vivant, & differunt in modo quo vivunt: Ergò abstrahendo à differentiis habebò conceptum communem univocum; Talis est: *Esse principium immanenter operativum perfectionis non homogenea tantum, sed etiam heterogenea; quo modo saltem naturaliter ad extra operari nequit.* Omnes enim res viventes ab intrinseco non solum seipsas uniformiter, sed quasi difformiter movent e. g. Angelus vel homo transit ab intel-

intellectione ad volitionem; ex una cognitione ad aliam: Item animal quam varias exercet sensationes? Deus agitur à seipso tantum, intelligendo & amando seipsum & alia, motu saltem æquivalenti, aut negativo, id est, nunquam cessat intelligere & velle in actu secundo.

Obj. In Deo omnes perfectiones sunt homogeneæ, nam realiter sunt ipse Deus. *Dis. ass.* sunt homogeneæ realiter spectatæ *C.* formaliter aut æquivalenter *N.* sic intellectio divina formaliter heterogenea est respectu volitionis. Est autem conceptus vitæ ut sic, non desumendus à termino, qui sæpè produci potest à principio extrinseco non vitaliter; sed sumi debet maximè à modo tendendi ipsius principij immanenter operantis, ut examinanti patebit.

Vl. Anima Christi, B. V. Salomonis &c. inaqualis fuit in perfectione entitativa anima e. g. Indæ proditoris.

RATIO. Quia absque ulla inconvenientia tribuitur certis animabus perfectior tendendi modus ad eadem objecta formalia, ob quem substantialiter ac entitative differunt ab alijs longè ignobilioribus etsi speciei ejusdem. Cur enim Salomon *Prov. 8.* gratias egisset singulares Deo quod puer ingeniosus sortitus sit animam bonam?

Obj. Ergò dabitur differentia media inter specificam & genericam, quæ minor sit specifica; major tamen purè numericâ. *C.* idque evincitur in duabus cognitionibus ejusdem albedinis, & in cognitione Petri & Pauli duarum albedinum. *Instas.* illa differentia substantialis entitativa erit essentialis *N.* sed erit tamen intrinseca, ut individualis, nec faciet formaliter unam animam differre ab alia, sed materialiter tantum ac entitative; id est, quod sit principium operationum specie quidem similium, sed perfectiorum, modo perfectiori tendendi in eadem objecta formalia.

ANI.

ANIMA IN PARTICULARI.

1. Vegetantur partes 1. solida animalis: 2. non fluida, ut sanguis, 3. Cujus continua in corpore circulatio probabilis est.

RATIO 1. Quia v. g. ossa & dentes continuantur cum carne quibusdam fibris & nervulis alimentum sugentibus, & sunt primariæ partes viventis crescentes in omnem dimensionem, admodum utiles & necessariae animali: Ergo vivunt. Item probabile est de unguibus, carnibus, crinibus, saltem circa primam sui radicem, quâ carni adhærent, etsi fortè non anima totius, sed purè vegetativa specie distincta vivant.

RATIO 2. Quia nulla pars viventis animatur, quæ non continuatur cum aliis viventis partibus pro certò animatis, alioquin non esset anima una, si foret in materiis discontinuis: atqui quatuor humores non continuantur, sed sunt in venis, velut aqua in canalibus: ergo non vivunt. Item sanguis e. g. est proximum alimentum viventis ac convertitur modò in vivens per nutritionem: ergo ipse in se non vivit.

RATIO 3. Quia hæc circulatio, cujus initium fit in Jecore (quod juxta RR. maximè Joan. Pecquetium in experimentis novis Anatomicis principium & officina sanguinis statuitur, dum veteres cum Aristotele Cor definiverint,) clarissimè partium omnium cum corde, jecore ac aliis principalioribus membris commercium evincit.

II. Sensitiva anima 1. in solis reperitur animalibus: 2. nonquit spirituale attingi ab ullo sensu materiali.

RATIO. 1. Quia experientia & sensus ipsi probant, nullum dari animal, quod saltem non unum aut duos è quinque sensibus participet; quin nec talpam visu, nec apes auditu carere, observârunt *Albertus & Aquilonius*. Bestias verò quasdam verà quâpiam ratione præditas esse erravit *Campanella*.
Sen-

Sensus autem; est potentia cognoscitiva materialis unius vel plurium objectorum materialium per cognitionem materiale; alius Externus, alius Internus.

RATIO 2. Quia nulla potentia ne supernaturaliter quidem ferri potest extra objectum suum adæquatum, cum hoc enim solo habet proportionem inchoatam, & in hoc solo invenit rationem formalem sui motivam sumitque suam speciem. Ergo.

Obij. Potest elevari intellectus per lumen gloriæ ad videndum Deum: Ergo & oculus corporeus saltem ad videndum angelum. N. Conf. Deus enim continetur adhuc intra objectum intellectus, non autem Angelus intra objectum oculi. Instas. potest lapis divinitus producere & recipere vitaliter. N. mortuo modo C. est enim subjectum planè indebitum & improportionatum.

III. Solus visus 1. inter sensus externos mediis speciebus fertur in objectum 2. solum seipso propagatur.

RATIO 1. Quia cognitio sensitiva est assimilatio potentiae cum objecto: atqui hæc assimilatio, saltem in visu fieri nequit ab ipso objecto immediate, quod sæpè nimium distat, & quoad entitatem suam improportionatum est, ut sit intrinsecum potentiae: Ergo necessariò admittenda erit species impressa, velut vicaria & virtualis imago objecti, ac determinativa potentiae de se indifferentis ad visionem albi vel nigri: Sicque stabit illud S. Aug. ex objecto & potentia gignitur notitia. Conf. plurimis experimentis in reflexione speculorum: in visis distinctè objectis in conclavi obscuro; quorum species per vitrum convexum excipiuntur in chartâ mundâ &c. *Sunt autem species tales in entitate ac in representando divisibiles*, quomodo enim species pedis repræsentabit caput, à quo tamen nec in fieri, nec in conservari dependet? sunt

sunt species visibiles inter se penetratæ, non tamen confusæ; & decussatæ objecta repræsentant erecta in retinâ, ubi visio contingit, non in humore Chrystallino. Objectum oculi est *color* & *lux*, qualitates duæ realiter inter se & à substantia distinctæ.

RATIO 2. Quia sonus realis qualitas neutra ob suam tenuitatem seipso satis proportionatus est organo auditorio, quod tympanum postremum in aure itatuimus, ac per varias aëris tremefacti crispationes, aut fluctuationes etiam ad maximam distantiam propagari potest ad aures, in iisdem quidem aëris particulis, in quibus primò juxta corpus Sonoriferum productus est. Sic *odor* qualitas secunda semper cum quibusdam corpusculis odoriferis diffunditur ad nares, idè per aspirationem simul cum aëre exhalationes odoriferas attrahere solemus, ut suaveolentiam percipiamus, de *gustû* & *tactû* minor est difficultas.

IV. *Sensus internus 1. communis unicus est in cerebro: 2. appetitus sensitivus in corde: 3. Potentia motrix maximè residet in nervis.*

RATIO I. Quia talis sensus materialis cognoscitivus evincitur experienciâ: primò in hominibus, qui res materiales ut tales, cognitione à materialibus speciebus pendente cognoscunt: secundò in brutis, quæ sæpè cognoscunt absentia, præterita &c. Canes e.g. latrant in somno dum feriantur sensus externi: recordantur mali, fustigationis &c. *Unicus* est realiter, varia exercens in cerebro munia sc. Phantasiæ, imaginationis, memoriæ &c. nec improbabiliter admittuntur species *insensata* in brutis, congenitæ, vel à Deo infusæ, quæ excitatæ per externos sensus ob antipathiam faciant ut ovis fugiat lupum; aut ob sympathiam ut pulli sequantur Gallinam; aves nidos construant &c.

RATIO 2. Ulti enim in cerebro sentitur dolor ex
vehe-

vehementioribus imaginationibus, ita per amorem vel tristitiam vehementem, non cerebrum, sed cor immutatur: ergo in hoc residet appetitus.

RATIO 3. Quia experimur præcisis nervis vel musculis, vel iis læsis, nec hauriri Spiritus à cerebro, nec vim motricem exerceri.

V. *Anima Rationalis 1. Immaterialis, 2. Immortalis, 3. vera Corporis forma: formaliter 4. intellectiva & libera est.*

RATIO 1. Quia operationes habet purè spirituales sc. intellectiones, volitiones, versando circa entia purè spiritualia nempe Deum & Angelos, & cum aliunde implicet objectum spirituale attingi à potentiâ materiali defectu proportionis, anima tamen hoc vitaliter attingat, infertur evidenter illam esse spiritualement. 2. Eam esse immortalem ex naturâ suâ, fides decernit & ratio evincit, desumpta ex virtutis amore, spe immortalitatis, capacitate finis ultimi, iustorum præmio & improborum supplicio definiendo.

RATIO 3. Quia non minus *corpus Organicum*, requirit ac vivificat per unionem intrinsecam, quàm anima bruti; & quidem etiam quâ rationalis est, non enim solum sensitivum aliquod, sed etiam humanum sive rationale compositum per se cum corpore constituit. 4. Quia substantia spiritualis est, adeoque circa proprium objectum activa; ergo intellectiva: implicat autem intellectivum, quod non sit volitivum, ergo cum anima spiritualis intellectiva sit, etiam necessario volitiva erit. Nihil intelligit in corpore nisi dependenter ad phantasmatem: speciem intelligibilem intellectus fabricat sibi ipsi, ac producit & subiectat Verbum mentis, sive qualitatem spiritualement objecta cognoscendo. Est voluntas perfectè libera, ipsi actui libertas extrinseca est, differens tantum per connotationem extrinsecam ab actu necessario.

F

VI. M.

VI. Memoria 1. formaliter adaequatè non differt ab intellectu: 2. nec habitus naturales potentiarum à speciebus impressis.

RATIO 1. Quia modus tendendi intellectus in res præteritas & præsentis accidentalem tantum arguit differentiam, non essentialem, nedum diversam potentiam. Conscientia verò à memoria distinguitur ut inclusum ab includente. RATIO 2. Quia positis speciebus intentionalibus quæ relinquuntur à prioribus cognitionibus, perficitur intellectus intensivè & extensivè, & hoc ipso promptior redditur ad intellectiones similes facilius eliciendas: Item positis in voluntate solis speciebus experimentalibus frequentatione actuum acquisitis, quæ à cognitionibus practicis identidem excitantur & objecti bonitatem semper clarius & vivacius proponunt, hoc etiam ipso facilitatur voluntas & inclinatur magis ad ejus prosecutionem: Ergò gratis constituitur habitus in qualitate hujusmodi speciebus superaddita?

Obj. Sic habitus voluntatis, non distinguuntur ab habitibus intellectus *Dis.* nondistinguuntur adæquatè *C.* inadæquatè *N.* hi enim in solis speciebus: illi verò in cognitionibus practicis vivacissimè objectum proponentibus consistunt, & inclinationem non transeuntem, sed stabilem relinquunt.

Instas. Christus vivacissimam omnium vitiorum cognitionem habuit: ergò & omnes habitus vitiosos. *Dis. ans.* habuit cognitionem purè speculativam *C.* practicam sive experimentalem allicientem ad vitia *N.*

oe(o)so

PHI-

PHILOSOPHIA TRANSNATURALIS. CATEGORIÆ.

*I. Metaphysica 1. Speculativa scientia, pro objecto
adequato habet 2. Ens reale prout cognoscibile.*

RATIO I. Quia pro fine habet nudè cognitionem
sui objecti saltem primarij; etenim Ens ut Ens est;
Deus & intelligentiæ objecta speculationis, non sunt
res operabiles. RATIO 2. Quia de solo & omni
Ente reali quatenus Entis rationem habet, unica hæc
scientia demonstrat principia interna sc. Essentiam &
Existentiam, varias passiones ens transcendentes, ut
unitatem, veritatem & bonitatem; & varias probat
species sub ente contentas sc. substantiam, accidens,
Deum, intelligentias, nec ulla scientia alia per se con-
siderat universales illas Entis rationes: Ergò rectè sta-
tuitur primarium ejus objectum: Secundarium potest
esse Ens per accidens, & Ens rationis.

*II. Ens ut sic, univocum est respectu Dei & creature,
Substantia & accidentis.*

RATIO. Quia Ens quà tale nec dependentiam;
nec independentiam includit, sed formaliter &
perfectissimè abstrahit ab utrâque: Ergò significatio
entis ut sic omninò eadem est & univoca in statu præ-
cisionis omnibus inferioribus: sin verò ut volunt ad-
versarij, entis ratio imbiberet v.g. dependentiam;
quomodo vera esset hæc prædicatio Deus est Ens: nec
aliter debet dici prædicatum transcendens, quàm
quod sit omnibus aliis prædicatis quid superius ac ge-
neralius.

Quæ-

QVÆRES 1. *Quid est ratio abstracta entis ut sic?*
R. Est prima cujusque rei formalitas sive perfectio,
 qua extrahitur ex statu nihili, & ponitur in statu es-
 sentiae realis. **Obj.** Ergò datur aliquid commune
 Deo & Creaturis: item aliquid superius & simplicius,
 Deo **Dis.** in statu existentiae intentionalis & metaphy-
 sicæ **C.** in statu reali & physico **N.**

QVÆRES 2. *Potestne admitti Analogia propriè di-
 sta stante præcisione objectiva?* **R.** Non. Quia cum ra-
 tio abstracta perfectè præscindat ex partè actûs & ob-
 jecti ab omnibus rationibus inferioribus eam diversi-
 ficantibus, implicat rationem abstractam esse partim
 diversam, & partim eandem sed aut tota erit eadem,
 sicque erit univoca, aut tota diversa, sicque erit æqui-
 voca.

III. *Etiam Differentiæ præcisione mutuâ perfectè
 possunt abstrahi ab Ente,*

RATIO. Quia dum concipitur ratio entis tantum,
 necessario ex parte objecti virtualiter distincti ac
 multiplicis aliquid omittitur, quod non concipitur:
 atquè hoc est formalissima differentia, quæ per alium
 sequentem actum concipi potest, & illud alterum quod
 antea fuerat conceptum omitti, cum utrinquè par mi-
 litet ratio. Ergò.

Obj. Differentiæ formalissimè spectatæ non
 sunt nihil **C.** ergò sunt ens: vel aliquid **N.** **Cons.** sed
 præscindunt vel **Dis.** sunt aliquid aliquiditate propriè
 dictâ, & univoca, qualis est ratio Entis ut sic supra de-
 scripta **N.** aliquiditate æquivocâ **C.**

Clamas. Quid ergò sunt differentiæ formaliter?
R. sunt taleitates, modificationes, vel qualificationes
 entis. **Vrges.** inter Ens & nihil medium non datur **Dis.**
 reale **C.** rationis sive præcisionis. **N.**

IV. De.

*IV. Decas Categoriarum Aristotelica commodæst,
non tamen immediata & accurata.*

RATIO. Quia æquè probabiliter possent plura vel pauciora statui prædicamenta, cur enim non plura? e. g. esse amatum, honoratum, liberum &c. cujusmodi denominationes extrinsecæ vix ulli ex decem categoriis tribui possunt: cur item non pauciora? nonne poterat immediatius dividi Ens ut sic, in creatum & increatum, finitum & infinitum; in substantiam & accidens. Itaque autoritate potius, quàm ratione decas categoriarum stabilitur.

*V. Deum Opt. Max. 1. non in Aristotelico 2. sed in
extrapredicamento poni posse nil vetat.*

RATIO. Quia Aristoteles tantum comprehendere voluit Ens finitum, & substantias de quibus prædicari possent differentiæ, genera & species subalternæ: atqui nil horum convenit Deo. Ergò

RATIO 2. Quia recedendo ab his conditionibus Philosophi, statuere possumus lineam prædicamentalem cujus supremum genus sit Ens ut sic, vel substantia, quæ dividatur in creatam & increatam, atque sic infra substantiam ponetur Deus, vel tanquam species subijcibilis tantum, vel ut individuum.

*VI. Substantia est ens per se existens, id est, quod
propriâ vi suâ stat: huic opponitur accidens.*

RATIO. Quia hic est primus & proprius conceptus substantiæ, à quo velut à radice cæteræ ejus proprietates promanant, undè directè opponitur *accidenti*, quod est ens in alio, atque ad naturalem sui-existentiam opus habet fulcro & sustentaculo, nempe, subjecto inhæsionis. *Obij.* Forma substantialis materialis e. g. Equi dependet à materia prima & ab ea fulcitur. *Dis.* dependet velut à subjecto completo, aut inhæsionis & fulcitur quoad effectum formalem subsistendi. *N.* dependet velut à subjecto intrinseco incompleto quocum constituat totum substantiale **C.**

QUAN-

QUANTITAS, QUALITAS, RELATIO.

*I. Quantitas est accidens realiter 1. à materia & 2. à
aliis omnibus accidentibus distinctum.*

RATIO 1. Quia quantitas potest existere separata de-
structo subiecto e. g. substantia panis & vini, ut fit
in SS. Eucharistia, ergo signum est realiter distingui à
substantia, ut subiecto; Quæ quidem sententia com-
munis auctoritate potissimum & congruentijs stabili-
tur: nec oportet multiplicare miracula absque ne-
cessitate.

RATIO 2. Quia constat penetrationem natura-
liter esse impossibilem: sed si quantitas non sit specia-
le accidens distinctum à reliquis accidentibus & sub-
stantia dabitur naturaliter penetratio plurium quan-
titarum v. g. quantitas albedinis in eodem corpore si-
mul penetrativè cum quantitate caloris, odoris, sapo-
ris, &c.

*II. Essentia Metaphysica Quantitatis sita est in
Impenetrabilitate radicali.*

RATIO. Quia hic solus est primus & primarius ef-
fectus formalis quantitatis convenitquè soli &
omni quantitati, etiam indivisibili, ut inquit Oviedo, si
aliunde non implicet. Item primò eam distinguit ab
omni alio, & radix est omnium proprietatum conse-
quentium, ut extensionis, mensurabilitatis &c. Ergo.

Obij. Extensio radicalis est Essentia quantitatis
Dis. est Essentia generica **C.** specifica **N.** fateor quidem
extensionem in ordine ad locum esse prius aliquid im-
penetrabilitate: interim est quid genericum ac com-
mune aliis multis v. g. formæ materiali, quæ divinitus
conservari potest omni sublata quantitate. Item ex-
tensio radicalis localis dicit tantum exigentiam ha-
bendi partes extra partes, sive cum penetrabilitate,
sive impenetrabilitate cum alio corpore.

F

III. Qua-

*III. Qualitas, est accidens absolutum, ex se pene-
trabile, ornans substantiam.*

RATIO. Quia hæc definitio convenit omnibus qua-
litatibus etiam ut vocant neutris; & exprimit
discrimen à relatione & aliis entibus respectivis, item
à quantitate: ergo bona est, convenit enim omni &
soli qualitati.

Obij. Error, habitus sunt qualitates **C.** atqui non
ornant subjectum **Dis.** non ornant physice *id est* non
inclinant ad facile operandum **N.** non ornant morali-
ter, in genere morum **C.** *Vrget* calor in aqua est quali-
tas & tamen ne quidem physice ornat aut perficit sub-
stantiam aquæ **C.** ergo non omnis qualitas ornat sub-
stantiam **Dis.** non ornat quamcunque **C.** aliquam **N.**

*V. Relatio Categorica est accidens Metaphysicum,
cujus totum esse est ad aliud.*

RATIO. Quia uti relatio transcendentalis est en-
titas essentialiter involvens respectum, quæ appa-
ret in solâ fundamenti entitate; sic prædicamentalis
est habitudo accidentalis unius ad aliud, non Physice,
sed Metaphysice adveniens fundamento, quampri-
mum terminus cum ratione fundandi, velut conditio
sine quâ non, positus est. Quæ ratio fundandi
subinde est distincta, à fundamento proximo ut v. g.
actio generativa à substantiâ patris, subindè non est
distincta ut v. g. unitas illâ formalis inter duas albe-
dines. Sine ratione fundandi non est fundamentum
proximum.

*V. Intrinsecè consistit relatio in solo fundamento, con-
notante terminum extrinsecum.*

RATIO. Quia solum fundamentum accipit à rela-
tione formalem effectum relativi, vel habitudinem
aut referibilitatem ad aliud; hoc enim solum denomi-
natur referri ad aliud. Item juxta adversarios, tran-
scendentalis consistit in sola entitate fundamenti, ear
non

non etiam prædicamentalis? *Obj. 1.* Saltem terminus spectabit ad relationem formaliter acceptam *Dis.* ut pars intrinseca constitutiva *N.* ut conditio, aut extrinsecum complementum in esse denominationis *C.*

Obj. 2. Fundamentum proximum est planè absolutum *N.* hoc ipso enim habet congruitatem ut referatur ad aliud; quæ congruitas est ipsissima relatio entitativè. *Clamas.* non potest oriri nova denominatio intrinseca & realis, sine nova formâ intrinsecâ superadditâ *Dis.* in absolutis *C.* in entibus respectivis *N.* *Urget.* paternitas est intrinseca patri *Dis.* velut forma physica aut entitas distincta à patre *N.* velut forma metaphysica aut connotatio *C.* Est ergò *relatio*, denominatio intrinseca ad extrinsecum.

VI. Non necessario requirit terminum 1. actum existentem 2. terminatur ad respectivum.

RATIO 1. Quia modus hic loquendi bonus & verus est e.g. Leopoldus Imp. Rom. August, filius est Ferdinandi III. **RATIO 2.** Nam paries albus A, non respicit parietem album B. quia albus est, sed quia similis est, aut talis, *sicut* est paries albus B. ergo

POSSIBILITAS EXISTENTIA, SUBSISTENTIA, ANGELI, DEUS.

1. Res purè possibilis est ipsa realis entitas connotans negationem existentia actualis.

RATIO. Quia sic optimè explicatur quomodo res possibiles & actualiter existentes non differant intrinsecè, sed tantùm extrinsecè in ordine ad diversum existentia statum; prout enim possibiles sunt connotant solum existentiam intentionalem vel objectivam in mente divinâ, & adhuc latent in virtute productiva causæ. Item sic ostenditur intrinsecam rerum possibilitatem, non esse quid independens à Deo, nec ipsius omnipotentiam ratione præcedere, sed sequi potius,

& ex eâ velut ex radice provenire. Denique si patet, quomodo essentia rerum existant ab æterno scilicet absquâ ullo esse sui diminuto; fundent propositiones æternæ veritatis: sint ingenerabiles & incorruptibiles &c. quæ solùm vera sunt, si considerentur essentia prout adhuc in causis latent & intentionaliter à Deo cognoscuntur.

11. Existentiæ rerum realiter 1. identificata essentia, ab hac tantum formaliter extrinsecè differt, 2. Connotando exercitium essendi actuale.

RATIO 1. Quia quævis res creata per seipsam immediate produci & formaliter existere debet; alioquin non ipsa, sed potiùs aliud productum existeret. Item licet daremus Thomistis existentiam modaliter distingui, nonne dum res producitur, tam ipsius Essentia quàm existentia ponitur extra causas? ergò vel mediata per aliam existentiam superadditam; sicque in infinitum; vel immediate per seipsam: sin hoc ultimum; cur Essentia per seipsam immediate nequeat à statu possibili transire ad actuale?

RATIO 2. Quia hac solâ connotatione positâ, intelligimus discrimen inter rem purè possibilem & actualiter existentem, nec ulla formalitas intrinseca acquiri potest à re, quâ antea nunquam caruerat. Ergò existentia ne formalitate quidem intrinsecâ Essentia superaddita, sed tantum extrinseco respectu ad suas causas differt à possibilitate.

Obj. Existentiæ creaturæ realiter seperabilis est ab ejus essentia: Ergò realiter distinguitur. *Dis. ans.* separabilis est quoad intrinsecam entitatem **N.** quoad extrinsecam quandam habitudinem **C.** Sic res actu existens seperabilis est & differt à seipsa prout antea fuit purè possibilis, quod in hoc statu possibilitatis connotet Deum, præcisè tantum in actu primò sui productivum: in statu verò actualis existentia respiciat Deum eundem ut in actu secundo operantem &

phy.

physicè se causantem, nec tantum virtualiter aut intentionaliter in alio contenta est. Contradictoria quæ obijciuntur, diluuntur per diversa connotata extrinseca; neque novum est in respectivis transiri posse ab uno contradictorio ad aliud absque intrinsecâ mutatione.

III. Principium individuationis 1. Physicum est ipsa cujusvis rei entitas: 2. Metaphysicum intrinseca rei singularitas ultimò distinctiva.

RATIO 1. Quia undè res intrinsecè habet suum esse ac quod sit; indè etiam habet suam individuationem, sive quod talis sit; atqui à suamet physicâ entitate habet quod sit, ergò ab eadem quoque habet quod talis sit & hæc individua, quia si haberet ab alio, illo sublato res non maneret individua, & tamen maneret extra causas quod implicat. Frustra verò Thomistæ confugiunt ad materiam sigillatam: an non anima separata S. Petri à materiâ & quantitate, eadem adhuc numero est, quæ fuit conjuncta?

RATIO 2. Quia per hujusmodi formalitatem positivam intrinsecam, velut notam characteristicam à Deo peculiariter cuique rei singulari collatam, & naturæ specificæ superadditam formalissimè intelligo differentiam individualement, quæ idcirco vocari solet hæcceitas, Petreitas, Pauleitas &c. Ergo.

IV. Subsistentia creata formaliter est, ipsa naturalis & seorsim existens: ac terminata.

RATIO 1. Quia sic totum discrimen inter naturam ut sic præcisè sumptam & inter eandem ut ultimò terminatam ac seorsim existentem velut juris sui sufficientissimè salvatur, atque clarissimè quoque ostenditur quomodo *Verbum divinum* solam naturam, non verò personam humanam assumpserit, licet enim natura humana Christi substantialiter completa sit, omnesquè perfectiones intrinsecas nobiscum communes par-

participet; non tamen existit separatim, nec in seipsa terminatur, uti e. g. natura Petri subsistentis, sed velut ulterius extenditur & tanquam pars intrinseca cum verbo divino substantialiter unitur; sicque non manet sui juris, nec quidquam suo nomine operari potest, sed ab ejusdem *Verbi* personalitate tam in essendo, quam in operando specialiter & intrinsecè dependet.

Obij. Natura humana & personalitas realiter separantur in Christo; ergo realiter distinguuntur. *Dis. ans.* separantur quoad entitatem, sive per Entis alicujus ablationem *N.* separantur quoad connotationem extrinsecam, sive per solam divinæ personalitatis additionem *C.* Sic v. g. in subiecto calido ut 4 oriri potest nova denominatio addito præcisè quinto caloris gradu, etsi nihil perdat. Sic Christus totam illam entitatem habet, quæ positis certis circumstantiis personam humanam intrinsecè constituit: in illâ tamen nullatenus *persona* dici potest aut debet, quia conditionibus caret ad formalem *persona* denominationem requisitis, id est, natura humana non totaliter & seorsim terminata existit, sed per intimam sui communicationem in aliud altioris ordinis suppositum, nempe divinum transit.

V. Angeli substantia 1. sunt spirituales, completa: 2. numero & specie diversi 3. loquuntur per signa spiritualia.

RATIO 1. Quia quod ab omni materia secreti sint, nimis clarè probatur ex scripturâ, præstantque mirabiles effectus in motu cælorum, & Energumenum corporibus, substantiæ sunt simplices creatæ & completæ, quod nullam compartem exigant, nec in ullius entis compositionem concurrant. Est autem *Intellectivitas* planè independens à phantasmate ultima specifica Angeli differentia. Quin cum negari non posse videatur plures Angelos quâ speciè quâ solo numero diversos esse possibiles, credibilis quoque est, Deum

Deum de facto ad manifestandam suam omnipotentiam utriusque generis creasse.

RATIO 3. Quia commodior non apparet modus explicandi angelicam locutionem quam per huiusmodi signa spiritualia, quæ ob naturalem aliquam similitudinem tum ipsum loquentem, tum res ab ipso conceptas audienti specialiter exprimant ac repræsentent. Et hic loquendi modus maximè imitatur humanam locutionem, & ostendit quomodo unus angelus alterum possit decipere.

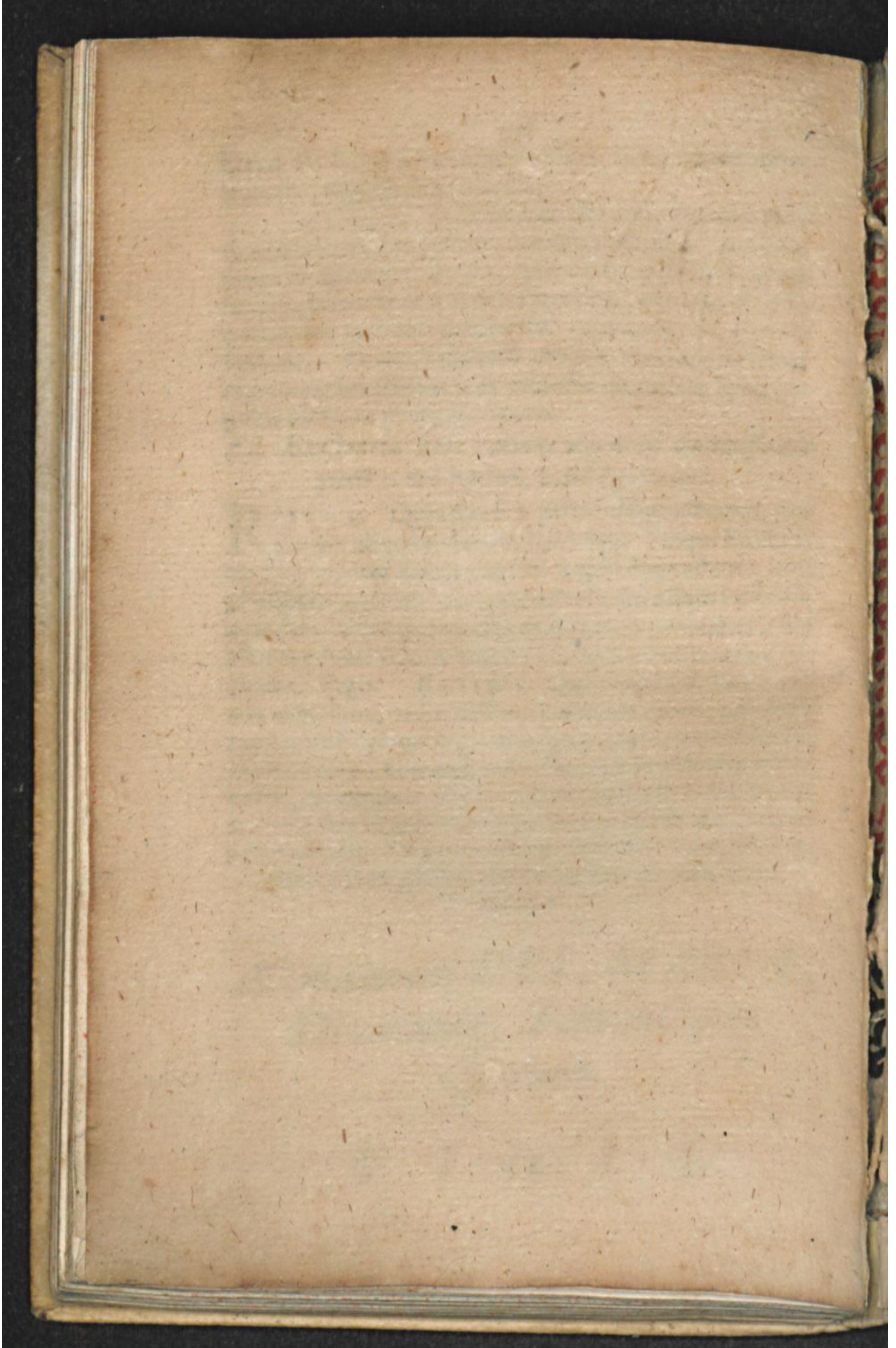
¶ 1. Existencia Dei ratione naturali demonstrari potest 1. non à priori, 2. sed à posteriori.

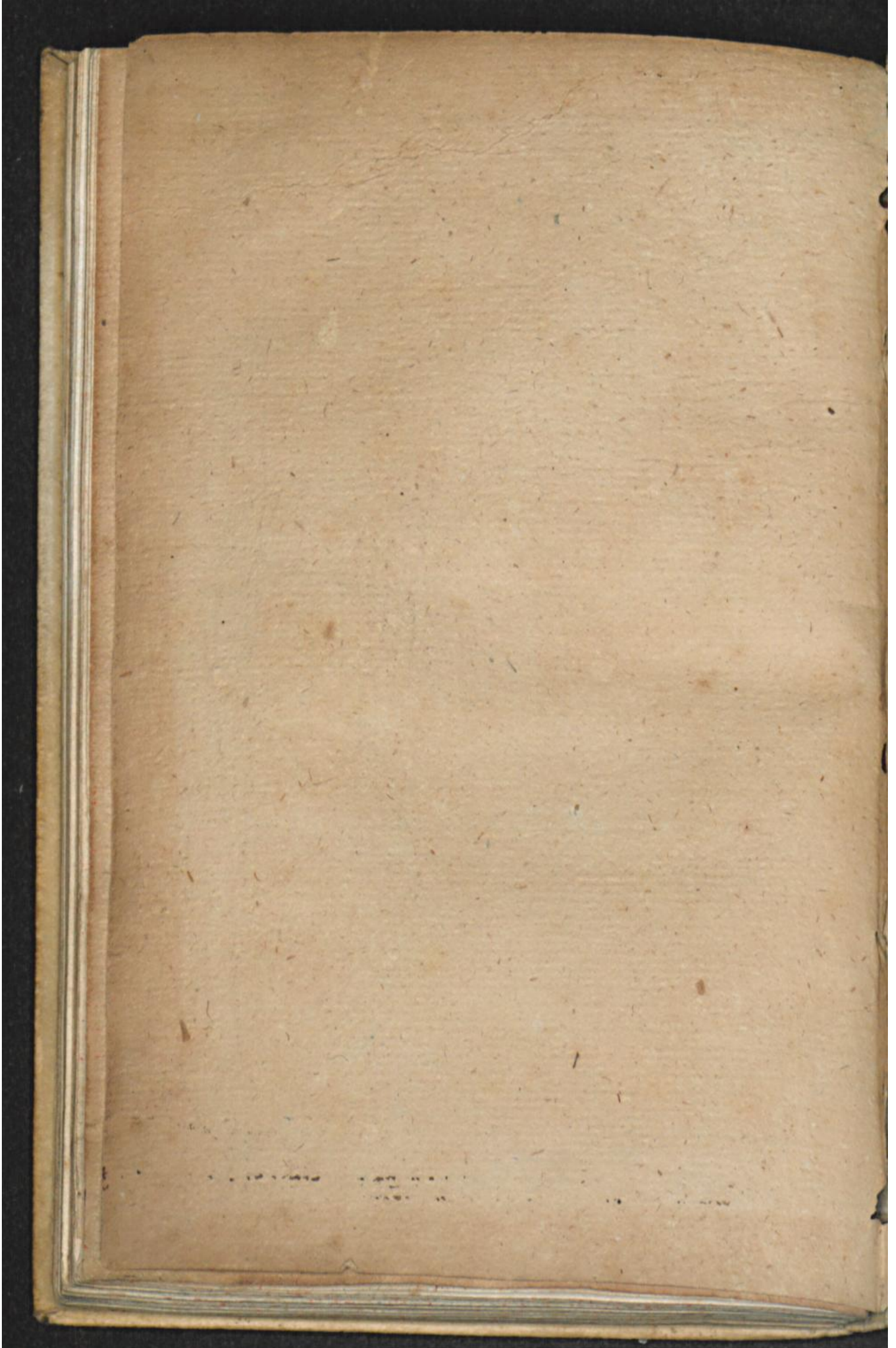
RATIO 1. Quia quod à priori demonstratur, per causam aliquam demonstrari debet: atqui Existencia Dei nullam habet causam à quâ dependeat: non physicam, ut patet, nec metaphysicam ullam radicem agnoscit, à quâ per modum proprietatis promanet, cum aseitas essentia Dei metaphysica ipsam existentiam includat. Ergo. RATIO 2. Quia multipliciter à variis effectibus, ordinatissimo cælorum motu, pulcherrimâ mundi symetria, communi populorum consensu, tacito mentis humanæ instinctu, ex innumeris miraculis, ac tandem physicis & metaphysicis argumentis luce meridianâ clarius probatur *Deum esse*, utpote Principium & finem nostrum ultimum, cuius visione, amore cum gaudio æternum frui summæ erunt delitiæ.

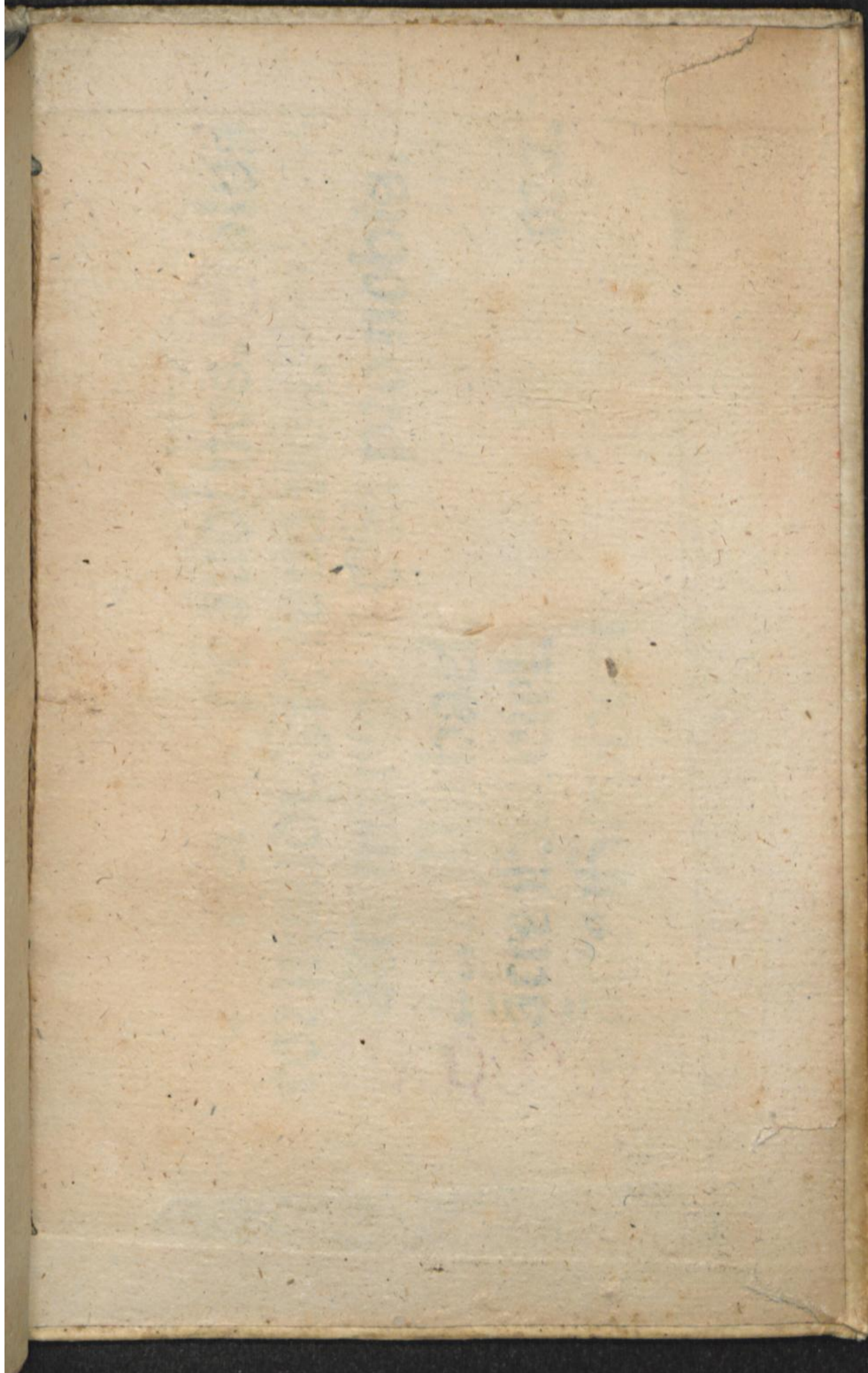
*Ad maiorem DEI, MARIÆ,
Divorumq; Patronorum
Gloriam.*

F I N I S.

at
mo
hu
am
pfo
æ
ur
n
vi
er
ce
on
m
m
s
il,
ra
en
po
ue
E

Mutua
D. D.
ci
phil
soph.
1677.

Digital ColorChecker® SG

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN